

Kemény Zsigmond
Szerelem és hiúság

regény

Új elevenség, új élet Pesten.

Alig ismerhetni többé rá.

Nagyobb birtokosaink, kik hazánkban csak néha fordultak meg, most Pesten akarnak lakni.

Sokan már szállást is fogadtak, vagy ősi palotáikat még fényesebbé és kényelmesebbé alakítják.

Széchenyi gróf még a tavalyi lóversenyen megpendítette az állandó nemzeti színház kérdését, és szavai meleg részvétre találtak.

A Lánchíd terve elől az akadályok egymásra tűnnek.

S mennyi vitatás foly mindenütt!

A kaszinóban a nemes gróf vizek szabályozásáról, mocsarak kiszárításáról és csatornákról beszél, melyek oly nagy hitelű társulatok által építtetnének, hogy ezek jegyei készpénz helyett fogadtatnának el, és a közforgalomba átmennének.

- Még vasútról is kellene gondolkoznunk - szólt Coranini Róbert, egy vonzó külsejű, művelt modorú idegen, ki évek óta mulat Pesten s a felső körökben, bár családviszonyai iránt majd senki sem tudja magát tájékozni.

A vasút megemlézése hideg mosollyal fogadtatott, mint szokás a szenvedélyes tervekészítők véleményével bánni, kik a legújabb eszméken lovagolnak, és a kétséges kísérleteket előszeretettel karolják fel.

- Végre is - mentegetőzék Róbert, látván az általa okozott kellemetlen benyomást - szilárdul meg vagyok győződve, hogy Magyarország a természettől vasutakra van kijelölve, és sehol olcsóbban nem lehetne a közlekedés e módját életbe léptetni, mint nálunk.

Most többen tekintettek kétkedőn rá.

- Még csak minap nyílt meg a liverpool-manchesteri pálya - szólt egy tekintélyes szónokunk -, s még csak ezentúl világlik ki, hogy ezen új neme a szállításnak kielégíti-e a reményeket, melyek hozzá vannak csatolva. Nekünk, magyaroknak, kik kevés erővel rendelkezhetünk, csupán megpróbált sikerű vállalatokhoz lehet kezdeni. Bízunk másokra az experimentációkat.

A körülálló arcáról látszott, hogy Róbert egészen meg van cáfolva, s ő sokkal finomabb tapintattal bírt, mintsem egy megbukott ügyet makacsul védjen. Különben is a jó társalgás sohasem fájulhat vitatkozássá.

- Éppen most érkeztek meg Wesselényi vérebei, melyeket az angol király főlovászmesterétől kapott ajándékba - szólt A... gróf, más irányt adva a beszélgetésnek.

- Megnéztük már, kitűnőleg szépek - mondák többen.

- Közelebről F... barátunknál próbát is fogunk azokkal tenni - említé egy fiatal mágnás. - S te is ígérteztél?

E kérdés Róberthez volt intézve.

- El fogok menni - válaszolta ez.

Széchenyi most alkalmat vett a parforce vadászatra, mely legfőképpen élvezet és a lótenyésztéssel szoros kapcsolatban áll, vonni a közfigyelmet. Eddigi agarászatainkat ő tisztán csak a mulatság, a szórakozás kérdésének tartá, míg az angol hajhában magas célt vett észre.

Nézetei mély benyomást szültek, s rögtön aláírási ív tételét a kaszinó asztalára egy társaság alakulása végett, mely angol kopókat volt hozatandó.

- Megint új vállalat - suttogták örömmel még az olvasószobában is.

- S ki áll élén? - kérde egy tudós táblabíró, ki jurátuskora óta lóra sem ült.

- Gróf Széchenyi István - mondák.

- Sietek, hogy az aláírással el ne késsem - szólta tudósunk a *Jelenkor*-t kezéből letevén, s szemüvegét, mielőtt tokjába dugná, tarka zsebkendőjével gondosan törölgetve.

Hagyjuk táblabíránkat az aláírási ívhez kíséretünk nélkül közelíteni, mert figyelmünket a Széchenyi körétől nem messze egy más csoportozat is, mely Wesselényitől nyer ihletést és eszmét, nagymértékben izgatja.

A felsőtáblai ellenzék vezére éppen Erdélybe akart indulni, hová egy királyi biztos teljhatalommal sietett, hogy a régi rendet, mely - mint mondatott - sarkaiból kimozdítva volt, megint visszaállítsa.

Ily hír bő anyagot nyújtott a legélénkebb értekezletekre, s Wesselényi egész névjegyzékét hozá fel a sérelmeknek, melyeket körüle mindenik jót tud ugyan, de azért mégis fokongként növekvő meglepetéssel hall.

Az egész csoportozat lelkesülve, felvillanyozva van, s a vita oly eleven színezetet vált, amnyi eréllyel, hévvel foly, hogy a másik körből, mely az anyagi kérdésektől volt megkapatva, mindig többen szállongának a terem azon szögletéhez, hol Wesselényi szelleme napként uralkodik a kisebb elmecsillagok fölött. A nagy szónok, ki különösen szeretett hatni és fényelni, némi benső elégtétellel látta, hogy versenytársának, kit az alkotmányos kérdésekben igen engedékenynek hitt, őszinte bámulói is azon varázs-abroncsba kezdenek rendre átlépni, melyben szelleme kormányozza a kedélyeket, melyben ő mozgatja az indulatokat, teremti a meggyőződést, szabja ki az irányt. Megkapatva tehát a diadal vágya, a siker által, bal kezének hüvelykét egyik mellénygombja fölébe szúrván, hátra szegett nyakkal, előretolt mellel, imponáló állásban s dörgő érchanganon tett néhány általános észrevételt arról, hogy a politikában is tiszta bort szeret tölteni, és az akadályoktól vissza nem rettenve, mindenütt az egyenes út barátja.

Ez nagy szenzációval fogadtatott.

Széchenyi, ki a kandalló előtt - honnan a többi mocsárszárítók, vízszabályozók és sportsmanok szétszállongoltak - élénk vitatkozásban vala Róberttel, most karon fogván őt, a terem ajtaja felé halad.

Midőn Wesselényihez közelebb ért, ez a távozóra tekintve kérde: - Kedves barátom, hová mész?

- Budára a magyar színházba.

- Várj. Én is elkísérlek.

Széchenyi magasra emelt szemöldökkel mondá: - Hiszen te nem jöhetsz velem.

- Na hogyan, kedves barátom?

- Mert én szépen csendesen a hídra kerülök, te pedig az akadályoktól vissza nem rettenve, egyenest a Dunán fogsz átsétálni.

Ezen élcet némelyek találónak, többen él nélkülinek gondolták.

De Wesselényi, ki régi barátjától szokva volt a politikai kérdésekben érvek helyett ötleteket és tréfás célzatokat hallani, nevetve csatlakozott Széchenyihez, s utánuk az egész társaság színházba indult, mely akkor, bár a szigorúbb igényeknek mindenben megfelelni nem tudott, már a felső arisztokrácia nagy pártolásával dicsekedhetett.

Ily részvét a közdologban üdítőleg hatott a közvigalmakra is.

Fényes bálók és estélyek válták fel egymást.

Igéző lények, kiknek mosolya a mennyország megnyílása, de akiknek hódító tekintete eddig a külföldi szalonokban bűvölt és boldogított, most a kaszinó tánctermeben lebegtek el szemeink előtt - mint egy szép költői álm - könnyen, keccsel, szívingerlőn, lélekreszketetően.

Tündéreink száma naponként nőtt.

S pár év óta oly úrnőket is láttunk Pesten, kik eddig a Párizson kívül töltött téli évszakot tán éppen egy hosszú hamvazószerdának képzelték.

A magasb társaság házi multságai is megszűntek igen szűkek és kizárók lenni.

Úgyannyira, hogy beszélyünk kezdetekor már Budapest bájosb alakjait gyakran lehetett egy koszorúba fűzve látni.

Ki a legszebb virágszála e koszorúnak, nehéz elhatározni, mint általában sok más kérdést, mely a kíváncsiságot ingerleni szokta; de csakugyan a lányok közt Gévay Sarolta kisasszonynak van legnagyobb udvara..., igen, ő annyi imádót számlál, hogy ha közülük mindeniknek - Turandot hercegnőként - megoldásul egy talányt adna föl, a *Regélő* egész évi folyamát érdekessé tehetné.

Azonban az idén mégis szerencsecsillaga körül ködök és árnyak lebegnek, bár pusztá szemmel alig sejthetők.

Sarolta szuverén joga a férfiszívek felett - ah, ezen annyi keccsel gyakorolt jog, melynek isteni eredetét és teljhatalmát eddig senki kétség alá vonni nem merte - a farsang kezdetén fenyegetve lőn.

Nem mintha ő mesés hatást ne idézett volna elő a tánctermeben mindenkori megjelenésével, nem mintha akik Mink asszony csalogányhangját és Wild úr páratlan tenorját szerették, vagy akik Kántorné magas tragikai és Lendvayné gyermeteg szerepeiben gyönyörködtek, ne áldoznák vala föl hajlamaikat csak azért, hogy azon színházban lehessenek, hol az első emeleti páholyból Sarolta - ki Thalia templomát előadások szerint cserélte - fordítja szemét s látcsövét is az arszlánvilág felé, nem mintha a tömjénfüst és bók gyérült volna a szép bálványkép körül - de... ah, e de-t miként tudjam úgy megmagyarázni, hogy se többet, se kevesebbet ne mondjak, mint amennyit akarnék?

Tehát Sarolta udvarlói között most is akadt, mint a múlt farsangokon egy-kettő, ki a szerelem édes őrjöngésével nézett éjsötét szemei közé, de ő az idén már nem merte hinni, hogy sikerrel kísérthesse meg, mit hajdan Shaftesbury kisasszony, kinek lovagja hűségjelül félszemét tíz évig tartotta behunyva. Ő többé ily merészségre nem gondolt, pedig a múlt farsangokon talán nem képzelte volna lehetetlennek. S tudjuk, hogy a szép leányoknál, kik tetszelgéshez szoktak, a szerénység növekedése az önbizalom csökkenéséből foly, mi viszont náluk apró és másoktól észre sem vett adatokon épül.

Sarolta még mindig varázsolt és bámultatott, de - mert magát csalni nem akarta -, kezdé sejteni, hogy vetélytársai támadnak, kiknek későbbi diadalmuk iránt a kezesség éveikben van.

Ő tudniillik már a negyedik farsangon táncolt, s a mostani tél különösen keccses leánykákat vitt a gyermekszobákból a báltermekbe.

Saroltát szépségéért akár egy király elvehette volna, műveltsége és nemes érzése iránt nem volt panaszra ok, de szokásai és örömei csak egy kényelmes háztartás rámaiba fértek be, bár, köztudomás szerint, hozománya kevés lehet, minthogy családja egyedül hivatalviselés által tartá magát felszínén...

A 183*-i téli szezon ragyogón kezdődött és folyt. Sarolta a bálokon dicső, ünnepezt, isteni szépség volt. Ő táncolt, mosolygott, hódított, s a farsang végén egy gyors eltökéléssel Coranini Róbertnek adta kezét.

E hír, melyet az esküvő előtti napokon sem akart senki hinni, valóságoskor nagy zajt gerjesztett.

Többet beszéltek róla, mint a politikai és anyagi kérdésekről, mint Széchenyi munkáiról és Wesselényi szónoklatairól együttvéve, tudniillik a szalonokban s egy hétig.

Később, igen megfoghatólag új érdekek merültek föl, új események történtek, melyek a közfigyelmet másfelé irányozták, de az arisztokrácia ifjabb része a vadászon, lovaglás közben, poharazásai alatt és a nagybőjt miatt zajtalanabbá vált házi estélyeken még sokszor tanakodott Sarolta férjhezmeneteléről.

Mi lehet oka, fejtegették, fontolgatták.

Talán Guszti külföldre utazásáért történt, talán Stefi volt hűtelen, vagy Adolfnak nem kellett volna H... grófnéhoz járni, vagy a kis táncosnő miatt van, kit Oszkár a télen annyiszor kocsiztatott... Aztán Sarolta, mint látszott, Izidort szerette, vagy mi sokkal valószínűbb, Artúrt, s Leó bizonyosan meg is kérte volna őt, ha szülei nem ellenzik, vagy Edmond, ha Idával nincs mátkaságban, vagy Tihamér, ha iskoláját bevégi, vagy Aladár, ha apanázsát növelik, vagy Gyula, ha sarzsijáról lemond, vagy Endre, ha nagynénje meghal, vagy Tasziló, ha a majorátust megkapja. És Sarolta mégis egy Coraninihoz megy férjhez, ki derék fiú, nagy talentum, a jég hátán is megél, de nincs semmije, s az ember azt sem tudja, hogy ki. Pedig lehetetlen Saroltának Coraninit szeretni, merőben lehetetlen. Ő nem ragaszkodhatik Coraninihoz. S mennyi kilátásról mondott le érte! Most már Albert is állítja, hogy elvette volna, s Frigyes az esküvő alatt szobájába zárkózott, s mind a két pisztolyát megtöltötte - az egyik Pirco, a másik Kuchenreiter volt -, s midőn vadásza belépett, a Pirco éppen fel vala vonva, s ő merengően nézett csövébe. Szegény Frigyes! Jó, hogy hamar tud feledni. Mekkora kilátásai voltak tehát Saroltának, s mégis kezét Coranininek adja, s mi több, szerelem nélkül! Így történnek aztán a balházasságok, melyekben a félrelépést hibáztatni sem lehet.

Az úrfiak nézeteit untig hallók már, vajon maga a bálók királynője, a hasonlíthatatlan Sarolta mit gondolt, mit érzett, midőn Coraninihez kötö sorsát?

Ah, ha ő tisztában volna szívével!

Anyja hivé, hogy szerelemből kötött frigyre adott egyezést.

Nagynénje állítja, hogy Saroltának más komoly hajlama nem is volt.

De Elvira, ki Sarolta titkainak hű bizományosa, tőle többször hallá, hogy Coraninit csak becsüli.

S melyiket ámitá Sarolta? Az anyát, a rokont vagy barátnőt?

Egyiket sem.

Mert a lánynak, ki tetszelgteni akar, szíve maga előtt legnagyobb talány, míg tetszelgő nő azért szereti szívét rejtélynek tartani, hogy föl legyen mentve nem követni.

Az ritkán ismeri valódi érzelmeit, ez pedig gyakran önmagától elvitatja.

S mit meghasonlott kedélynek nevezünk, a némbereknél e két jelenségből támad.

Sarolta, ha a legfelsőbb körű társasággal találta Róbertet, ki csak személyes tulajdonaiért jutott a haute-volée-ba, míg a többiek kétségtelen címmel, Sarolta, ha a nővilágtól irigyelt udvarlóit fogadta el, kik a gazdagság varázsával a még alig virágzó ifjúkorét is egyesíték, míg a mellettük álló Róbert komoly, de kifejezésdús arcáról a fiatal évek frissége, elevensége és búbája már tűnni kezdett. Ó, ilyenkor az ünnepest és hiú leány csak barátságot érzett Róbert iránt, s bántva lett volna, ha valaki más és mélyebb alapúnak képzelné rokonszenvét, mely egyébiránt soha egészen megtagadva vagy eltitkolva nem volt.

Azonban a helyzetekkel észrevétlenül változott a szempont is, honnan saját szívének rejtélyei közé tekintett.

Akkortájt az előkelőbb családok szégyellték volna nyaranként Pesten lakni, és Saroltát is nagynénje pár hónapig magához szokta vinni.

E hónapok éles ellentétben voltak a többiekkel.

Mert a nagynéne kastélya Trencsén megye regényes, azonban félreeső vidékén feküdt.

Sarolta mindig bizonyos apácai világlemondással szánta magát a nyári szezónra, s ez volt kétségkívül a legnagyobb áldozat, melyet a külilledelemért tön.

De ha már egyszer falun és udvarlók nélkül kellett élnie, sok ügyességgel bírt a magányt, mennyire csak lehet, kellemessé tenni.

Gonddal öltözködött, mintha naponként társaságot várna.

Figyelemmel olvasott, mit télen sohasem tett.

Zongoráján a nehezebb darabokat próbálta játszani.

Néha akvarellben gyakorlta magát, s bár festményei a művészettől távol estek, bírtak némi bevégeztséggel és sok kellemmel.

Lovagolni szeretett, még hosszabb ideig is, de bár nem túlságos félelemből s nem is gyakorlatlanságból került minden alkalmatlant és kockáztatót, s hogy mélységek felett száguldjon el, vagy egy nagyobb árkot ugrasson át, arra sok kísérőnek kellett volna összegyűlni, mégpedig az elegáns világból, mi nagynénjénél lehetetlen volt.

Sarolta fehér kis kezeivel a virágokat nemcsak le tudta szakítani és bokrétába kötni, de széttépni, s ha különben az unatkozástól félt, megvizsgálni és fölismerni is. Ő avatva volt a fűvészet elemeibe.

S ha ennyi szórakozás, ha a kötés, hurkolás és hímzés is, nem is bírta minden óráját betölteni, akkor kész volt nagynénjét déleesti imára az udvari kápolnába elkísérni, sőt gyógyszerházzal a falu betegeihez is, bár a kis ablakú szobák sötét és meleg lege kedvetlenül hatott rá, bár a legcsekélyebb rossz szag is undorítá, s idegingerültség nélkül alig nézhetett a mocskos rongyokra, a szépízléstelen szenvedésekre, minők a betegségek legtöbb nemei, s különösen az oly sebekre, melyek nem veszik eredetüket, mint a párbajnál, külső sértésből.

Megtörtént azonban, hogy minden tevékenysége mellett, Sarolta néha a merengés közé ragadtatott, ámbár félt az alkalmatlan hangulatoktól, melyek a kizsákmányolt vagy kielégítetlen szívre vonatkoznak.

Ő nem szeretett megaláztatásokra gondolni, pedig noha mindig hódított, állandó diadaljelekkel alig dicsekedhetett.

Sokaktól volt imádva, míg körüle barátnői rendre férjhez mentek.

E tapasztalat sérté hiúságát, s midőn Sarolta múltjába mélyedt, néha elveszté még a reménység erélyét is. Ilyenkor szívének vágyai anélkül, hogy egy csomóba égtek volna, szétoszlottak, és mint a bolygófény szökdelve, röpkedve majd itt, majd ott tűntek föl. Elfárasztották őt, de nem vezették.

Szerencséjére a nagynéne lakása s a vidék, mely azt környezé, sokkal idillibb volt, hogysen szelíd és kiengesztelő hatását ne éreztetné még vele is, ki a természetben gyönyörködni inkább csak akart, mintsem tudott.

Sarolta, midőn almásszürke lován virágzó völgyekben és sötét erdők keskeny ösvényein bolyongott, vagy midőn magányosan, minden követő nélkül sétált a parkkal határos ligetek árnyában, és a feltűnőbb növényeket, ha megtetszettek, lerajzoló, észrevétlenül lassanként majdnem oly álmataggá lőn, mint egy növendék leány, kinek, hogy reményei épen maradhassanak, élményei még nem voltak.

A lombok közül madárdal üdvözlé, az égből könnyű fellegek köszönték, a patakok rengő hullámai vele suttogni kezdtek. Őt szólítá meg a rejtőző kakukk, neki zsongottak a mező titkairól a méhek, őt figyelmezteté kopogásaival a harkály, neki adott jelt füttyével a rigó, megtört dallamaival a szél. S ha a beszédes természet, mely számára látszott közlékennyé válni, merengéséből felébresztette, s egy megzörrenő harasztra veté szemét, vagy feléje siető lépéseket hallott, dobbant szíve ekkor többnyire Coraninit juttatá eszébe, mintha őt várná, mintha vele akart volna találkozni, mintha általa lepetnék meg véletlenül.

A falu, melynek előterén a nagynéne kastélya állott, hegyektől vala bekerítve, s ezeknek kékelő pontjai néhol oly igézők, hogy a tündérkép kiegészítésére lehetetlen volt Saroltának ide egy vadászlakot, oda egy lovagvárt, a harmadik helyre meg egy csendes svájci kunyhót nem képzelni. Néha elővette tehát a rajzönt, s papírra tevé a fantasztikus épületeket, melyeket a tájék szépítésére gondolt ki, s a csinos vázlaton, ha elkészült, mindig lehetett a kapuívек mellett, a teraszon vagy kertösvényen egy vándort, egy művészt vagy lovagot látni, kinek alakja Coraninira emlékeztetett.

Ha zivatar dühöngött a vidéken, s az akácok ágait, a fenyvek derekát tördelte, ha szakadva omlott az ár a fellegekből alá és a völgy szűk nyílásain végig, ha Sarolta, ki az elemek harcában inkább érzé a rémületest, mint a költőt, az ablakhoz lépett, hogy leeressze a függönyöket, s ekkor a cikázó villám fényével szemét vakítá, dörgésével idegeit reszketteté meg:... ah, Sarolta az ily percekben szorongva nézett a szobában körül, mintha keresne valakit, kire gyöngesége támaszkodhassék, s gondolatai a veszély sejtelmével egyszerre idézték föl Coranini nyugodt, bátor arcát.

Soha más férfi alakja nem jelent meg képzelmeinek, mihelyt erélyt, szilárdságot és őszinteséget keresett.

Még Pesten is, hol a tetszelgési vágy hamar altatá el azon benyomásokat, melyek a falusi magányban elevenek és tartósak voltak, még a nagyvilági hivalkodások közt is valának percek, mikor reá igézetes varázssal hatott Coranini Róbert.

Ha egy lányt jegyese könnyelműen odahagyott, vagy önzésből feláldozá, ha a zajos orgiákon a kedvenc udvarlók botrányokat követtek el, melyekről homályos értelmű hírek terjedtek szét, ha egy férj csaknem a menyegző napján csalta meg nejét, s valamelyik divathős azt, kit szeret, a gyanú árnyékától is oltalmazni eléggé gyöngéd vagy merész nem volt, ekkor Saroltának Róbertre vetett tekintete mélyebbé lőn, mert az ő nemes jellemében vélte mindannak ellenkezőjét feltalálni, mi visszasan hatott kedélyére. Ekkor úgy hívé, hogy rendeltetése e férfiúhoz ragaszkodni, mint az iszalagnak a márványoszlophoz vagy az erős tölgyhöz, s hogy nemcsak

szereti őt, mert becsülnie kell, hanem szerelmes bele, hő szívvel, vágyó érzékekkel, átengedő kedéllyel.

S ki volt Coranini Róbert?

Egy szerencse-fiú, minden kétértelmű hírnév nélkül, mely különben a sorskegyencekre vétkeiken kívül is rá szokott ragadni.

A párbajokban sérthetetlen, a kártyán, ha a társaság kedvéért játszik, többnyire nyertes. S még a hajtóvadászaton is az ő állásához rohan a legtöbb ágbogú szarvas vagy az egyetlen vadkan, melyet az ebek üldözőbe vettek.

A sport körébe tartozó élvezetek Róbert nélkül hiányosak és össze nem vágók voltak.

A lófuttatásoknál fogadást alig vesztett, s ha általa idomított telivér versenyzett, a többiek visszavonattak, és a pályadíjért néha egyedül csak Hunyadi gróffal küzdött.

Róbertért bizonyos angol lord, ki mint parlamenti tag fényes szerepet játszik, évenként Salzburg vidékére utazott, hogy a kamarauradalmakban együtt horgásszanak pisztrángra.

Vele sok külföldi gépész volt érintkezésben, mert kivált a gazdaság körüli eszközmintákat apró föltalálásaival tökélyesíté.

S ha pajtásai közül valaki adósságokba süllyedt, s jószága az uzsorások körmei közé volt esendő, megtörtént, hogy Róbert átvállalta a zavart viszonyok kitisztázását, mégpedig igen nagylelkű föltételek mellett. És ekkor bizvást lehetett számítani, hogy a legkevesebb zajjal legtöbb eredmény éretik el, s hogy rövid idő alatt nemcsak a becsület megmentve, a hitel visszaállítva lesz, de egyszersmind a mezei gazdászat is aránylag kevés eszközzel és csekély áldozattal a felvirágzás meglepő fokára emelkedik.

Szóval: Róbert azon szokatlan egyének egyike, kik ahol megjelennek, akaratjuk ellen is nélkülözhetetlenek, kik ábrándozóknak látszanak, ha a jövőre vetik tekintetüket, gyakorlatiaknak, ha figyelmük a jelenen összpontosul, kik a külső ügyességet szellemi tökélyre emelték, kik eszmékkel bírnak, de tettekben gondolkoznak, elhatározások által éreznek, s kiknek fő sajátságuk, hogy éppen azon tulajdonokat pótolják ki, melyek másokban hiányzanak, s ennél fogva akkor is használatnak, midőn maguk iránt rokonszenvet nem támasztanak.

Saroltának egy hibája van, gondolá Róbert, a jegygyűrűváltáskor, Sarolta tetszelgő, de ártatlan modorban. S érdekes lenne-e anélkül ő? Vedd el egy csodaszép virág színét, s kívánd Saroltától, hogy ne vágyják tetszeni: akkor megfosztottad magadat az elragadtatástól, melynek igézete alatt vagy. A szigorú és kéjtelt mozdulatok, az előző és fagyos modor s kellemmel és daccal vegyült mosoly, minden, mi vonzott és visszautasított, mi izgatott és megdöbbsentett, minden, mi őt kivételes lényé, élő talánnyá tette, a kacérság vegyülete nélkül alig lehetne oly tökéletes, oly bevégzett. Hagyjuk tehát kedves kokettériáinál, melyek úgysem fognak az illem határán túllépni.

Nekem is van egy hibám, gondolá ismét Róbert, tudniillik a féltékenység. Első szerelmemkor - ah, azóta a megbánás tíz sanyarú éve folyt le - irtózatosan tört ki és igazságtalanul. A bűn emléke tanított önfékezésre. Bősz indulatomat úgy tudom pórázon tartani, mint dresszírozni a vérebet, mint trenírozni a vad mént... Mi boldogok fogunk lenni.

Coraniniék házi életéből három boldog év, sőt tán több is, tisztán és vidáman folyt el, mint a csörgő patak, melynek tükrét nem zavarja felhőszakadástól lehordott iszap.

Ez árkádiai hasonlításból ne következtessék olvasóim, hogy egy fővárosban kezdett novellából most pásztorköltemény válik, gerleturbékolásokkal és idilli szerelemmel.

Coranini falun lakott ugyan, de Pesthez közel.

A jószág, melyet haszonbérbe vett, még szorosabban kötötte őt a felső körökhöz.

Csinos kastélya az angol hajhára legalkalmasabb pusztá közepén feküdt.

Az egész vidéken sehol sem lehetett egy eleresztett szarvast száguldó paripákon halálra oly dicsően kergetni, mint itt, mégpedig anélkül, hogy emiatt a pesti hangversenyeket, operákat és estélyeket föl kellessék áldozni.

Társaság alakult tehát, Coranini vezénylete alatt, szenvedélyes sportsmanokból, kik azonkívül, hogy vörös hajuk, spleenük és százezer sterlingjük nem volt, tetőtől talpig angolosan néztek ki, s a vadászat gyönyöreit úgy élvezték, mint Yorkshire-ban, mint Kentben, és mint a szigetkirályság lordjai közt szokás.

Coranini, ki valódi lelkesedéssel bírt, és a közérdekért örömmel feledé saját hasznát, egy idomárt hozatott Angliából, hogy a lóverseny barátai csikóikat olcsó havibér mellett növeltessék pályázásra, s hogy a díjakért minél többen küzdhessenek sikerrel.

E korszerű intézkedés is állandó érintkezésben tartá őt a fiatal arisztokráciával, melynek majd minden ló- és vadászatképes tagja idejének nevezetes részét a kelenföldi pusztán tölté, mert így akarjuk nevezni Coranini lakhelyét.

Természetes, hogy Saroltának, ha soha Pestre sem kocsiznék is, gyakran kelle régi udvarlóival találkozni.

Szalonja oly elegáns volt, mintha a főváros legszebb termeit készítették volna el a személyesen megjelenő nemes ízlés - ez nálunk nem mindennapi vendég - elfogadására.

Sarolta ragyogóbb vala, mint leánykorának legvirágzóbb éveiben.

Kéjtelt mozdulatai, ingerdús, beható s egy kevéssé bizarr szépsége, melyet szőke fürtjei, egyenlőn halvány arcszíne, és mély tűzű fekete szemei tündériessé, majdnem földönkívülivé tettek, megragadták a hideg képzelődésű és szigorú jellemű férfiút is.

Középnagyságú, karcsú, hajlékony, lebegő természetén az az öltözék - a kelmék és színek változtatása által, s valami elbeszélhetetlen tapintatnál fogva, mit érezni könnyű, de értelmezni sohasem sikerült - az egész alak kiegészítője lőn, s minden egyszerűsége mellett, a legszellemibb kokettériának utánozhatatlan, irigyelt és leigéző költészetévé vált.

E búbájt növelték még ideges arcvonalai, melyeken az érzésárnyalatok és a szeszély legfinomabb rezzenetei hűn tükrözték vissza magukat, s mégis rejtélyes homályban borongtak, a könnyű, keresetlen társalgási modor, mely az egész világéhoz hasonlóan látszott, s mégsem hasonlított senkiéhez; sajátságos eszméi s ötletei, melyek egyaránt foglalkoztatták a figyelmet azzal mit mondott, s amit nem mondott; szóval az ő hideg és vonzó, átengedő és negédes lény, melyet oly könnyű ismerni, mint föl nem fogni, oly könnyű nyílnak, mint áthatatlannak, talányosnak, mint gyermekileg egyszerűnek tartani.

Saroltának orra, keze, lába és fogsora tökéletesek voltak, a legszebb minták szerint, de kis szájának cseresznyepiros ajkai egy kevésbé emelkedettek és érzékiek, barna szemöldöke valamennyire éles ívű, mi szenvedélyre mutat, és hosszú árnyas pillái - kivált, ha szemét lesütötte - álmodók, élvezetgeek. Orcáján pedig nem hiányzottak ama kellemgödrök, melyek a múlt században a szépség rendkívüli jelének tartattak, és az arcra mindig derült, hódító és beszélő kinyomatot vetnek.

Saroltát legalább külsejénél fogva senki sem hihette erős érzésekre alkalmatlan vérmérsékűnek, s a hidegséget és közönyt, mi néha arcvonalain uralkodott, mulékony szeszélynek vagy számító kacérságnak képzeltek.

Aztán általános nézet volt, hogy ő határozott vonzalom nélkül ment férjhez, és Coranini annyira nem árult el féltékenységet, úgy örvendett, ha neje mulatja magát, s oly nagy mértékű szabadságot engedett neki, hogy sokan gyaníták, miként a szép nő utoljára is legkevésbé tudja férje szívét lebilincselni, ámbár megfoghatóan látszott a különben finom ízlésű Coranini e józansága, s a világismerők - kiknek száma mindig kevés - mesterkéltnek sejték, azonban egyikét romlott jellemű, talán kalandori célokkal is hozta kapcsolatba.

Már ennyiből is eléggé meggyőződhetünk, hogy a kelenföldi pusztán legszorgalmasabban vadásztak és idomították lovaikat a Gusztik, Stefik, Aladárok, Oszkárok, Frigyesek és Edmondok, szóval azok, kik a még leány Saroltába fűlig szerelmesek valának, s csak különös akadályoknál fogva késtek el a kérői szereptől.

Volt ugyan, ki közülük aztán rendre elpártolt - mi menyegzőnek volt előjele, vagy valami szelíd fájdalmakat okozó családi történet tanúsága: de a távozók helyét más keresztnevek töltötték be, vegyítve egészen idegen hangzatú Waldemárokkal, Gottliebekkel s Armandokkal; mert a külföldi fiatal gentlemanok is, ha Pesten mulattak, időt vettek maguknak a szép asszonyáról és vadászataról híres pusztát meglátogatni.

Egyébiránt minden ifjúnak keblében élt egy titkos sóvárgás, mely remény-horgonyát Sarolta negédes szívéhez csatolta, de a legkedveltebb sem hetykélkedheték sokkal többel, mint a mellőzött.

Magukban a pesti szalonokban is csak ártatlan anekdoták keringettek a szép Saroltáról, s ez a leghatározottabb dicséret, melyre a mai időben egy bálványozott nő számot tarthat, még akkor is, ha szende és visszatartózkodó.

Coranini pedig, bár a világ szeme előtt leküzdé érzéseit, oly boldog volt, mint kevés halandó.

Neje, ellenkezőleg a többiekkel, a tetszelgési vágyat nem osztá csak az idegen bámulókra, sőt annak finomabb nemeit házi használatul tartá fönn.

Ő leghódítóbb Róbert karjai közt vala.

A magány kevés óráit tündérbáj s félisteni örömek édjével borítá el.

Annyi kedély és ügyesség, annyi átengedés és tapintat, annyi szenvedély és visszatartózkodás jellemzik őt, midőn együtt lehettek; oly kellemes önérző, oly szende és sóvár, szemérmes és élvezeteg némbert volt, s annyira tudta a nő komoly vonzalmát egy csak szerelmes lény caprice-ával párosítani, hogy Róbert sohasem találta a réginek, mindig új és kedvesebb tulajdonokat fedezett föl benne, s naponként inkább imádta mint szeretőjét és szerette mint nejét. Neki Sarolta egy megfoghatatlan költői vízió és egy édes valóság volt, egy ábrándkép, melyet soha bírhatni nem hihetünk, és egy hű élettárs, kit elveszteni lehetetlennek tartunk. Midőn Sarolta körül udvarlók voltak, Róbert azon helyzetben vala, mint a titkos kegyelt, kinek a rokonszenvet elárulni gyöngéltelenség és bűn; midőn pedig feleségével magára volt, hasonlított ahhoz, ki

egy alig remélt légyotton a boldogságért feledi a küzdelmeket, melyekbe érzéseinek levívása került.

De vonjunk leplet a házi örömek rejtelmére, s mulassunk ott, hol Sarolta apró hiúságainak nyílt tere van.

Darab idő óta a kelenföldi pusztán a fiatalabb urak társalgása gyakran vonatkozott egy egészen új névre.

Úgy látszik, valami meteor tűnt föl a divat egén.

- Miért nem jött a hajhára Romvay - kérdék többen Taszilótól, ki már majorátusát örökölte, s így most bírt azon kellékekkel, melyek mellett, mint maga többször mondá, Saroltát megkérte volna, ha az történetesen férjénél nincs.

- Romvay - szólt Tasziló - fogadást tett, hogy addig nem vadász, míg Godwin-Schasm legmeredekebb oldalain ismét nem kergethet rókákat a szép Evelina kíséretében.

- S ki az az Evelina?

- Még nem hallottátok hírét? Wellington herceg rokona. Gyönyörű amazon, s mint Széchenyitől hallám, Romvayba fülíg szerelmes.

- S miért nem siet tehát Romvay Angliába? Hiszen most van a rókavadászat szezonja.

- De a durva Harrison lord, míg él, szintén fogadásból, nem engedi Evelinát, kit nőül vett, lóra ülni.

- S hány éves Harrison? - tudakoló kíváncsian Sarolta.

- Túl van a hatvanon, azonban fiatal egészséggel bír, s Romvayt soká várakozathatja, pedig nálánál nincs szenvedélyesebb vadász.

- Legalább rávehetnéd őt - szólt Taszilóhoz egyik pajtása -, hogy a mi idomárunk által növeltesse lovait. A te szavadra sokat hajt Romvay.

- Tegnap említém ezt neki, de már Hunyady gróffal szövetkezett, mert ismételt kéréseinek ellene nem állhatott.

- Erős vetélkedőnk támad benne - jegyzé meg Coranini. - Láttam egypár lovát, s a leghibátlanabb családúnak s kitűnő tulajdonúnak találtam. Kíváncsi vagyok a jövő versenyre.

- Aligha abba Romvay részt fog venni - szólt Tasziló -, mert rövid kirándulást szándékozik tenni Pücker-Muskauval Algirba, hogy időöltésből a kabilokkal harcolhasson. Izgalmakra van szüksége, mit vagy a szerelem vagy a veszély ad, s nála a szerelem szerencsés kalandok miatt varázsát naponként veszti.

Sarolta, midőn Tasziló mellől más udvarlóhoz fordult, már el is feledte Romvay nevét. De később a fiatal urak annyit emlegették, hogy azt még öreg kakadúja is megtanulta, pedig a jámbor madárnak évei miatt emlékező tehetsége már fogyatékán vala.

Ha férfi ruhadvatról volt szó, Romvay tekintélyére hivatkoztak; ha a felső táblai szellem rovatott meg, Romvaynak Pozsonyba menetelétől vártak új fordulatot; ha egy kabinettitok szivárgott a kelenföldi pusztára, az a leghitelesebb források dacára is misztifikációnak látszék, mihelyt valaki Romvayt a kételkedők részén lenni gondolta.

- De hiszen Romvay csak nem tudhat minden titkot - jegyzé meg Coranini, kit e bálványzás ingerelt.

- Bizony kevés maradhat előtte sokáig eldugva, mert a legbefolyásosabb delnökkel áll rokonsági vagy még kedvesebb viszonyban.

Ily fecsegések Sarolta hiúságát kezdék sérteni. Ő úgy megszokta az ünnepeket, hogy különösnek tartá, miképp Romvay nála még be nem mutatattá magát.

Egy reggel Tasziló a vadászatról elkésett, s már dél körül lehetett, midőn porosan és kifárasztott lóval vágtatott Coranini udvarára.

Csak Sarolta volt honn, s a teraszon rendkívül kecses pongyolában ült, hímzőasztal előtt.

- Harminchat perc és ötvenkilenc másodperc - szólt Tasziló megszorítva s lassan ajkához vonva a szép háziasszony kezét. - Ennyit nem vártam Priamustól. Becsét legalább négyszáz pengővel növelte mai magaviselete. Csak képzelje nagysád, a sóháztól eddig harminchat perc és ötvenkilenc másodperc alatt repült el! Mintha sejdítette volna a derék állat, hogy mennyire érdekemben fekszik szélgyors vágtatása. Ah, szegény Virginie! Nagy dolog történt Pesten. Nem akartam kijönni, mert sógorasszonyomat várom Irsáról, de mihelyt meghallám... ó, a szerencsétlen Virginie!... tüstént lóra ültem, hogy szerencsés lehessen önnek legelőbb elbeszél- ni e szerencsétlen történetet. Ah, Virginie, ki gondolta volna, hogy ily vége lesz viszonyuknak! Nagy szerencsétlenség történt, iszonyú, klasszikus, nyomtatni való szerencsétlenség. Csak ne lett volna Virginie rokonom, s ne én mutattam volna be őt nála! Mi az élet, Sarolta? Egy rövid álmom!... Harminchat perc és ötvenkilenc másodperc! Ez már szép volt Priamustól. Szegény Virginie! Nénje vigasztalhatatlan, Romvay midőn meghallá elhalványult, s pedig ő nem könnyen változtatja a színét. Mi az élet? Ah, Virginie! S tudja-e nagysád, hogy ő volt az én első hajlamom? De hisz azt már sokszor beszéltem el!... Férje csak egy hét múlva hallhatja meg a rémítő történetet, mert Trevisóban van bátyjánál, az ezredesnél. S ne kételkedjék kegyed, hogy ő csakugyan könnyezni fog nőjén. Hiszen az ördög sem oly fekete, milyenek festik. Szegény Virginie!

Sarolta, míg Tasziló rémítő egzaltációval és zavarral beszélt, csendesen folytatta a hímzést. Arca annyira hideg volt, hogy udvarlója, ki élénk és rejtélyes előadásától nagy hatást várt, a szép nő minden arcvonásáról ezt olvashatá: - Nyugodtan vagyunk, nem fogunk semmi kíváncsiságot mutatni, közönyünk állandó, s hasztalan törekvés volna tovább fenni oly társalgási modort, mely a női újságvágy kizsákmánylására látszik számítani.

- Nagysád tán el is feledte Virginie-t? - szólt Tasziló. - Ő Vértesy Gábor neje, azon Vértesyé, kit most négy éve legszebb kisasszonyaink igen megkülönböztettek.

Tasziló e célzást Sarolta egyik hajlamára, mely maga idejében közbeszéd tárgya volt, minden hangnyomat nélkül tevő.

Hasonló ártatlan arckifejezéssel és egészen gyermeteg őszinteséggel kérdé Sarolta: - Tehát Ligety Virginie-t említi ön? Mondják, sokat szenvedett férje féltékenységétől, ki még rokonaira is gyanakvók.

- Borzasztón... s pedig minden ok nélkül - válaszolá Tasziló, jól tudván, hogy ő van érintve.

- Közelebbről hallám - folytatta Sarolta -, hogy Vértesy a féltékeny szerepből rögtön ellenke- zőjére ment át. Egy reggel kőműveseket hívatott, s bevakoltatá az ajtót, mely neje háló- szobájából az övébe vezet. Minden oly zaj nélkül, oly vidáman történt, mintha az épületen csak egy kis kiigazítás eszközöltetett volna. Vértesy hallgatott, és udvarias modorú volt; Virginie szinte hallgatott, s az új változásba beélte magát. A cselédek sem beszéltek az egész dologról. Furcsa kezdete egy házassági regénynek, melynek folytatása már alig lehetett többé oly érdekes, mint az első fejezet.

- S én nagysádnak éppen a regény végét akartam most elmondani.
- De annak, nézetem szerint, okos megoldása csupán az lehet, ha tovább nem folytattatik, s ha az ajtó örökre bevakolva marad.
- Nagysád tehát nem barátja a tragikai bonyolításoknak.
- Bizonyos helyzetek elfogadása után azok az életben és művészetben is igen keresettek arra, hogy eléggé érdekelhessenek.
- Ah, ne legyen kegyetlen egykori barátnőjének emléke iránt - szólt Tasziló komolyabban.
- S Virginie?... Tán csak nem... Ah, az lehetetlen! Ő könnyűvérű, gyulladozó és fogékony volt, de mély érzések nélkül. Szóljon, Tasziló! Ő nem eshetett annyira kétségbe...
- És mégis tény, hogy meggyilkolta magát.

Sarolta arcán szájalom és ijedtség lebbent át. Ajkai a Virginie nevét egy sóhajjal kötötték össze, mely őszintébb, mint a nyugodt hang, mellyel Taszilótól a szerencsétlen történet részleteiről tudakolt.

- Virginie - válaszolá ez - férjétől alapos ok nélkül megsértve és mellőzve volt, midőn Romvay Pestre érkezett. Én bemutattam őt rokonomnak, ki gyengülő egészségéért körünkben hosszabb mulatott. A találkozásból hamar támadt szerelem. Virginie-nek ragaszkodásra vala szüksége; Romvay szórakozást óhajtott. Virginie szenvedélyesen szerette Romvayt; de ez, honunk Alkibiádjá, midőn annyi nő szívét bírja, kénytelen a magát is eldarabolni. A szépvilág ily osztozáshoz rég hozzászólt. Csak Virginie nem akart érzéseivel az élethez simulni. Lehetetlent kívánt Romvaytól, miáltal elidegeníté őt magától. Félreértések támadtak. Romvay a kisírt szemeket kevésbé hitte érdekeseeknek, mint a kéjtől és meglegedéstől sugárzókat. Eddig minden természetesen folyt le. Barátom, mint könnyen képzelhető, engedte szeszélyeinél Virginie-t, s járt a maga utain, szilárdul, következetesen. S minthogy kicsiny dolgokból születnek többnyire a nagy események, még csak azt kell említenem, hogy Virginie egy rossz órában A... grófnét, kit vetélytársának hitt, gyöngédtelenül fogadta, mégpedig saját lakában. Ebből skandalum támadt, nem nagy ugyan, s nem is egészen nyilvános, de elég arra, hogy a finom modorú és kényes ízlésű Romvay végképp visszavonuljon. A leggyöngédebb tapintattal szakított tehát Virginie-vel; azonban a túl melegszívű nő nem bírt sorsával megbékülni, nem akarta mosolygó arccal fogadni a kénytelenséget, nem kívánt - mint szokás - egy új viszonytal demonstrálni a régi ellen. Elhagyta világismerete, könnyű kedélye, s még a déhors-ok iránti tekintet is. Romvayt ismét megnyerni volt minden célja. Az országbírói estélyt - ah, mily jól töltöttük az időt ott, s csak kegyed hiányzott, hogy ezen órák emléke szívünkben örökre éljen, s miért is nem jött el nagysád? -, mondom, az országbíró fényes estélyét - melyen néhány percre nádor öfensége is megjelent - óhajtá a szegény Virginie e célra felhasználni. A kokettériának minden fegyverét elővette. Hasztalanul! Romvay érzéketlen maradt. Egy versen Virginie arca a fürtjei közé tűzött fehér kaméliához hasonlított, Romvay pedig vidám volt, ideges jellem nélkül. Máskor Virginie Adolfnak, ki nála bemutatva sem vala, majdnem karjai közé vetette magát; Romvay pedig minden affektáció és fitogtatás nélkül társalgott A... grófnéval. Éjfél után mellékszobában láttam Virginie-t..., karszékben ült, kis lábának atlasz papucsca előtt szétfoszlott viráglevelek voltak, szemében - ha nem csalódom - könny csillogott; Romvay pedig az átelleni szegleten teát ivott, s kesztyűjének két ujja hegye közt egy vékony szelet vajás kenyeret tartott. Az egész jelenet se egészen idilli, se eléggé prózai nem volt. Hamar siettem más szobába. Virginie követett, s már megfordulék, hogy vele beszélgetést kezdjek, midőn a főterem ajtója felé vonult, s néhány perc múlva a társaságból eltűnt. Reggel hallám, hogy Virginie többé nincs. Hazaérkezvén szívét átlötte. A golyó tökéletesen talált. Virginie-nek elszánt keze volt, s pedig mily kicsiny, szelíd és töredékeny alkatnak látszék! Ah,

mennyire vágytam volna a szétfoslott viráglevelekből, melyek a báléjen piciny lábai előtt heverték, egyet emlékül megtartani.

- S Romvay? - kérde Sarolta.

- Ő nincs A... grófnéval, ki nem bír elég szellemi emelkedettséggel, megelégedve - válaszolta Tasziló, és székeről fölkelt, hogy a vadászból megérkezőket üdvözölhesse...

A férfi, ha egy nőszívet széttépett, tekintélyre emelkedik a nők előtt, és Sarolta nemének sok gyöngeségeit osztá.

A magyar színházban - Budán - eredeti darabot adtak harmadszor egymás után.

Coraniniék is jelen voltak.

Sarolta ottléte forradalmat csinált a kedélyekben, a földszinten és páholyokban egyaránt.

A hatás, melyet gerjesztett, eleinte egészen elfoglalá a szép nőt.

De később időt vett körültekinteni s másokra is gondolni.

Romvayra, ki több páholylátogatást tett, Tasziló leírásából könnyen ráakadtak szemei.

Külsőjét rendkívül szépnek nem találta.

Meglepő, érdekes volt.

Több alig.

Az első benyomás szerint, mely egészen kedvezőnek nem mondható, Sarolta a kelenföldi udvarlók közül is lelt volna a híres divathösnél vonzóbb, megnyerőbb alakúakat.

De kíváncsisága mégsem hagyá nyugodni.

Látcsövével néha követte őt.

S így hamar észrevehé, hogy tetteleg csakugyan minden ifjú, ki Romvayval együtt van a páholyban, mellette árnyékká válik.

Az úrhölgyek a többiekre keveset figyelnek s a darabra sem.

És aki folytonos társalgást sző vele, ki Romvay hódolatait élvezi, mindenfelől látcsöveknek van kitéve.

Midőn Sarolta a jelenetek fölött szemlét tartott, kedélyére némi árnyak vonultak.

Udvarlóival hidegebben társalgott.

A második felvonás közepén Romvay saját páholyába ment vissza, mely történetesen a Saroltáéval átelleni volt.

A színpadon jelenetek végződtek el, hosszú párbeszédnek közt, a percek óranegyeddé változtak, és Romvay még egy futó tekintetet sem vetett az ünnepelt Sarolta ülőhelyéhez.

Tapsolt Megyerinek és Kántornénak, minden emeleten jártatá szemeit, titkon kezével intett a földszinten egy csinos alakú lánykának, de a szépség királynője iránt nem mutatott semmi részvétet.

Sarolta szeretett volna a tükörbe tekinteni, hogy megkérdezhesse vonásait: mióta vesztették el varázsaitokat? Méla borongások rajlottak keblében, az őszi idők behatásait érzé idegein. Ruhája neszt, midőn kezével megmozdítá azt, levélhullásoknak képzelte, melyek a légben hervadásról suttognak. Önbizalma csökkenni, hiúsága sajgani kezdett, mert ennyi figyelmetlenségben megaláztatást látott.

Páholya hátszíne felé fordítá tehát arcát. Élénk társalgást kezdett kíséretével. Vidor, szikrázó ötletű, emelt kedélyű lón.

Többé figyelme nem volt a színpad és a színházi közönség iránt.

- Láttad-e az isteni Saroltát? - kérde a kaszinóban Romvaytól Tasziló.

- Igen.

- S hogy vélekedel róla?

- Szép asszony.

- S csak ennyit mondhatsz?

- Kellemes külsőjű, de...

- Na!

- Mint a déli napból a sugár, ömlik arcáról a hiúság.

- S te közönyös voltál iránta két órai látás után is? Az lehetetlen.

Romvay vállat vonva szól: - Ha nekem nem tetszett meg ő, közönyös lennék indulatomnál fogva; az ellenkező esetben pedig számításból.

Ekkor a *Wiener Zeitung*-ot kezébe vette, s a hirdetéseket olvasá.

Géwayné, Sarolta anyja nem volt ugyan rendkívül agg nő, de idült bajokban sokat szenvedett, s az utóbbi időkben inkább árnyhoz, mint élőlényhez hasonlított.

Órái megszámlálva valának, noha az orvosok még reméltek az s...i fürdő hatásától.

Az úti törődés pedig elviselhetőnek látszék, mert a napok feltűnően szépek, a távolság nem nagy, és Sarolta - ki figyelmes ápoló tud lenni - kísérőül ajánlkozott.

Róbert több hetekre nem hagyhatta ugyan el temérdek dolgai miatt Pest környékét, azonban ígéré, hogy szeretett nejét gyakran, igen gyakran fogja meglátogatni.

Másként Saroltának sok öntagadásba került volna Róberttől való legelső hosszabb elválása.

Így megindulással, de sóhaj és búcsúkönny nélkül ült a hintóba.

Tekintete, melyet férjére vetett, midőn jobb lábát is a lépcsőről bevonta, s maga körül köntösének szegélyeit tündér kis kezével összetartá, oly hódító volt, hogy Róbert a kocsiajtót hosszasan nem tudta betenni, s alig állhatott ellent a vágynak még egyszer kiragadni őt, a kedves bűvészt... még egyszer kebléhez szorítani, karjain tartani, csókjaival arcát, vállát, fürtjeit, kezét homlokát és szemeit - a mélán sugárzókat, a hön epedőket - behinteni, s aztán a magányba rohanni, hogy ott ismét lelke elébe hozhassa az ígésző bút, a bájtelit pillantást, távozó nejét és a leírhatatlan kéjt, mely ennek lényével egyesült, mint a szívvel a szeretet, mint a nappal a meleg, mint az Istennel az áldás.

Róbert nem volt érzelékeny, s háromévi házasság a férjek rajongásait többnyire le szokta csillapítani.

S mégis Sarolta elmenetele után a kelenföldi pusztán illetlen, szentül őrzött ereklyékre találhatánk.

A hálóterem s mellette egy kis öltözőszoba azon állapotban maradt, mint akkor vala, midőn a szép nő útra indult.

Róbert mindig jelenlétében szellőztetteté ki.

Ügyelt, hogy a takarításkor semmi hátrább vagy elébb ne mozdítottassék.

Egy florenzi kerek nyári kalap s a balzacon felejtett batiszt zsebkendő néhány azalea virággal az elválás előtti alkony emléke volt, midőn Tasziló, az utolsó vendég is, kocsira ült, és Sarolta férjének nyújtván karját, „végtére, végtére magunkra vagyunk!” sóhajta ragyogó arccal, könnyült kebelével, s vele sétált a kertben, ezer érdekes apróságokról fecsegve, míg a hold ezüsthényé előtté a láthatárt, és a röpké gondolatokat mélyebb érzésekkel cserélte be.

A vetkezőasztalon a kendőzés titkai mellett *Az áhítat órái* kinyitva heverték, úgy mint akkor valának, midőn este az édes imádkozót a belépő Róbert tekintete az égből a szerelemhez, a mennyországából a földi paradicsomba idézte vissza.

A hervadt japáni rózsa azon perc benyomásait őrzé, melyben Sarolta kibontott fürtjei vállára omlottak.

A karszéken egy kecses hálófőkötő maradt, az utolsó tündér-éjé. S a reggeli papucs egyik fele társától messze tévedten hevert ama nyugtalan és gyors öltözőködés bizonyosságául, mely a Róberttel beszélgetés közt elröppent időt akarta visszapótolni.

Mily kéjes emlékek!

Ah, az eltávozott nő magánszobái, melyekben csekély rendetlenségek dacára is, csín, tisztaság és nemes ízlés uralkodott, a búcsú perce óta Róbert szentélyévé váltak, hová csak akkor lépett, midőn a köznapi ügybajokból menekült, s midőn lelke - mint a sivatagban elfáradt madár egy magányos pálma zöld koronáján - a szerelem örömein s a háziélet boldogságának tanújelei közt akart kipihenni, megfrissülni...

Az elegáns kocsí pedig, mely Saroltát vitte, másodnap este a s...i fürdő sétánya előtt rohogott el.

Csaknem tizenegy óra lehetett már, s a derült hold és csillagos éj dacára ez oly idő, melyben a fürdővendégek máskor rég ágyban szoktak lenni.

De most a fasorok közt és a kút előtt sok fiatal urat, sőt még nőket is láthatni.

Mert a haszonbérő, ki előre értesítve volt, egész nap sürgött-forgott, s rendkívüli tevékenysége okát büszkén beszélte el előbb a *Regélő* levelezőjének és a megyei orvosnak, ki a s...i ásványvíz példátlan gyógyerejéről - minden személyes érdek nélküli - figyelmeztetéseket szokott a *Nemzeti Újság* tárcájában közleni; később a kedveltebb divathősöktől sem titkolhatta többé ezen örömhírt, s kik a kútra legelőbb jelentek meg, szintén kiváló bizodalma tarthattak számot; végre pedig, hogy a be nem avatottak időpazarló faggatásait elkerülhesse, részelteté a nagy újdonságban azokat is, kiknek jó reggelt, víg időtöltést, jó appetitust kívánt, kik a kártyaasztalnál élvezték a fürdői szezon, kik a szép alkonyt teke mellett tölték, kik a sétány hús árnyaiban bámulták a lemenő napot és Bihari zenebandáját, kik a vacsoránál a pincérek pontatlan szolgálata ellen panaszkodtak, kik őt és az s...i fürdőt, a megkeresztelt bor és a pogány árjegyzék miatt, általában az ördögnek ajánlották, s kiknek ő távozásakor a legnyájasabb arccal „csendes jó éjszakát” mondott.

Sarolta tehát ennyi figyelmeztetések után feszült figyelemmel várt vendég volt.

Késése nyugtalanságban tartá a kedélyeket, megérkezése felvillanyozá.

S hányan nem voltak a fasorok közt, kik különböző farsangokra emlékeztek, melyekben vele táncoltak? Ha a sétány úgy lett volna kivilágítva, mint ahogy nem volt, a pesti szalonhölgy észreveheti vala, miként az s...i fürdőben valódi diadalmenetet tart; de a magukra hagyott csillagok az ismeretlenek kíváncsiságát, s az ismerősek örömét eléggé nem illusztrálhatták.

A legnagyobb épület, tudniillik a fürdőtulajdonosé, ki e nyarat a Rajna vidékén tölté, vala Sarolta számára följánlva. Igen kényelmesen bútorozott szobákat talált, s mondhatni, hogy egyedül az ő szállása volt alkalmas társaságok elfogadására, de ezen előnynek anyja betegeskedése miatt hasznát venni éppen nem akará. Félrevonult életet kívánt folytatni, nem remetei szigorral ugyan - mert az gögnek vagy negélynek vétetett volna -, azonban a fény, díszelgés és zajos időtöltések kikerülésével. Vendégektől ostromoltatni, szalont nyitni, estélyeket rendezni, kört vonni magához, mindez esze ágában sem vala. De oly finom érzékei voltak a széparányúság és komfort iránt, hogy a megérkezés utáni reggelen, hajnaltól kezdve szünetlen talált elhelyezni s rendezni valót, és csak akkor hitte egyébre is gondolhatni, midőn lakása minden bírálattal szembenézhetett.

Már magasra emelkedett a nap, de a tárt ablakok előtt a függönyök még félig leeresztve, s ő maga kedves reggeli öltözékében.

Sarolta azon szerencsés alakok közé tartozott, kik a pongyola által nyernek, s kivált most mondhatlanul szép volt.

Egy gyors tekintet, melyet a tükörrre vetett, míg a főkötő alól szétgyűrűző fürtjein és mellszalagokon valami kiigazítandót talált, meggyőzők, hogy a mai napért panaszra nincs oka. Leigéző, bűbájos vala, s annyira, miként magát is meglepte a friss bőrszínezet, az eleven arckifejezés és az egész termeten eláradt összhangzás, üdeség és leánydad kellem.

Szalonya ablakához lépett. Hátravonta a függönyt, hogy a fürdőt, hol tán két hónapot is kellett töltenie, és a vidéket, mely a hold- s csillagvilágítás mellett a múlt éjen a távolibb pontoknál vadregényesnek, a kis helységet befogadó völgyben pedig derültnek, mosolygónak és festőinek látszék, rövid szemle alá vegye.

De alig nézett ki, s már arca, mozdulatai némi megdöbbenést árultak el.

Az első önkéntelen tett alig észrevehető visszahúzóadás volt.

Egy másodpercig Sarolta a függönyön tartá kezét, mintha azt megint össze akarná vonni.

Később az ablakvankosokra támaszkodva oly figyelemmel látszott körültekinteni, tárgyról tárgyra vetvén szemeit, hogy hinnünk lehet, miként az s...i fürdő panorámája előtte feltűnő érdekekkel bír.

Ha azonban a Guido Reni ecsetjére méltó fürtök, és a leghódítóbb női fő megett állanánk, rögtön észrevennők, hogy az átelleni épület erkélyén egy karszékben Romvay ült, kötött sipkával fején, szivarral ajkai közt, s kezében könyvet tartva, melyből csendes vérrel olvasgatott.

Az erkély alatt csinosan öltözött urak mentek el, s üdvözlék Romvayt bizodalmasan vagy tisztelegve. Ő mindeniknek előzékenyen köszönt, némelyikkel néhány szót is váltott, s aztán megint folytatá olvasását.

Az áthaladók nem mulaszták el kíváncsi szemeket vetni Sarolta ablaka felé. Még a nők sem látszottak újságvágyukat megtagadni, s a szép idegen iránti kandiságuk, amennyire csak az illem engedé, kitűnt.

Az utcán növekedő mozgás volt.

Ugyanazon férfióltözék, ugyanazon termet többször került Sarolta szeme elébe, miből ez gyaníthatá, hogy a fürdőközönség egy része érette jár a kúthoz aránylag távol fekvő ház körül processziót.

De Romvay makacs türelemmel olvasott.

A könyv érdeklé; ismerősei érdeklék... mást nem látott, másról nem tudott.

Később letevé az olvasmányt, és szobájába vonult anélkül, hogy az átelleni ablakról tudomást venne.

Sarolta hiúságának ez nem hízelgett...

Ő másnap korán egypár pesti ismerős kíséretében a kútnál volt.

Romvay többször haladt el mellette, magányosan vagy nőekkel, s nem keresé, nem kerülé tekintetével.

Arcán közöny, egész magaviseletén közöny.

Ha szeme Saroltára tévedt, oly kifejezéssel bírt, mintha a szép nő helyett egy ismert tárgyat látna, mely nem érdekli, például egy fát a sétányon, egy madarat az ágon.

Ha Saroltához közel társalgott, nem árult el semmi igyekezetet felöltleni, nem emelé hangját vagy eszméit, s látszott, hogy mindent kizárólag azon nőnek mond, kivel beszél.

A többi arszlánok versenyzének magukat bemutatni: Romvay, Júlia grófnővel - ki eddig a fürdő királynője volt, s bár Tasziló unokahúgai közé tartozott, Saroltát nem ismeré - egész félórát sétált a kút előtt, és nyájas, közlékeny modora mellett sem tanúsíta legkisebb hajlamot Saroltához közelíteni.

Pedig szívét a kellemdús lény, kinek kart szokott nyújtani, kit megkülönböztet, nem foglalta el.

Könnyen észrevehető volt, hogy Romvay csak a régi ismerős szerepét játssza Júliával, belső vonzalom és ábránd nélkül.

Tehát szenvedély nem vakítja, érdek nem köti, s így teljes részvétlensége, melyet Coranininé iránt tanúsít, e tetszelgő nőt lealázta, mert szépízlési bírálatnak látszott.

Hasztalan bámulták a többiek, hasztalan zsidongták körül minden lépteit, lesték mosolyát, bálványozák szeszélyeit; Sarolta némi ingerültséggel gondolt Romvay közönyére, unta udvarlóit és az egész fürdői szezont.

Szórakozott lón.

Bosszantá e férfi modora.

Pedig melyik nő szerette a férjet hőbbben, mint ő? Lángolt érette, bízott benne, támaszkodott reá. Kedvese, barátja, védje volt Róbert, erős jellem, kit tisztelni kellett, gyöngéd kedélyű élettárs, ki az ő szívének legfinomabb érzéseit felfogni és viszonzni tudta.

De Romvay, a hideg Romvay, mégis kezdé foglalkoztatni Sarolta elméjét.

Talány volt, milyen eddig nem került elébe.

Egy bók, egy meleg tekintet, mely Romvaytól jön, eloszlatna volna e varázst, azonban a közöny némasága hatott.

Pár nap telt el.

Sarolta sokat volt otthon, s midőn férje, ki meg akarta lepni érkezésével, reménytelenül szobájába nyitott, nőmunka mellett lelé, második Penelopeként.

A találkozás elragadtatásig igéző volt, s a szép kacérnak alig jutott többé eszébe, hogy szalonja ablakával átellenben egy erkély van, melyről feléje kíváncsi szem soha sem fordul, s hogy közel hozzá naponként hosszú órákat tölt egy eretnek, ki az ő imádatához szokott bűbájainak isteni hatalmát tagadja.

Sarolta, mint bőszt álmod, elenyészettnek hitte idegei izgatottságát, a hiúság fájdalmait, s az azok által előidézett különc vágyakat és szédelgős eszméket.

Egészen Róbert neje akart lenni, szerelemmel, átengedéssel.

Feledni kívánta a világ hivalkodásait; végzetszerűnek; melyért az égnek hálával tartozik, képzelé férje jelenlétét.

- Ugye, sokáig nem hagysz el?

- Még három napig lehetek boldog - válaszolá Róbert, a kedves nőt szívéhez szorítva.

Sarolta szemében örömkönny csillogott...

Coranini társaságkedvelő s előzékeny ember volt, ki a visszatartózkodó jelleműekkel, ha különben becsülésre méltók, úgy bánt, mint Mohamed a hegygel, mely midőn hívására nem jött feléje, ő ment hozzá.

Meglátogatta tehát Romvayt is, s ez viszonzá a szíves fölkeresést.

A férj őt bemutatatta nejének.

Sarolta elmés, szikrázó vala.

Beszínlő modorán nem csillámlott semmi kacérság.

Hihető, hogy a Róbert iránti meleg vonzalom az első percekben elnyomta, lebilincselé a számító tetszelgést, s éppen ezért most egész lénye csodálatosan igézővé lőn.

De Romvay nem látszott azt észrevenni.

Tisztelettel társalgott vele, mint egy matrónával, simán, de könnyűség nélkül.

Kellemes és kifejezédús vonásai hallgattak, erős, sötét szemekben nem égett az a tűz, melyet Sarolta oly nőkkel való beszélgetéseinél is észre vőn, kik őt alig érdekelhették; gondolataiban hiányzik az erély, a villanyozottság, mely a szép némberek körében, kivált ha idegenek, még a blazírozott kedélyűeket sem hagyja egészen el.

Romvay hideg udvariassága, a benyomás szerint, melyet Saroltára tett, mintegy ezt mondta: Lovagias vagyok iránta, mert nő, már ismerem őt, mert bemutatták; lehet, hogy házához még eljövök, mert gentleman férje van, mert nem egészen liba, s mert hosszabb együttlétünk is rám nézve azon kényelmes előnnyel bír, hogy nem nyugtalanító, nem veszélyes.

- S hogy tetszik Romvay? - kérdé Róbert Saroltát, midőn vendégük távozott.

- Automatnak hiszem, melyet az illem drótsodronyai elég szép formákban mozgatnak - szólt a nő.

- Én szellemet is találok nála - védé Róbert.

- Természetesen, mert a te éles figyelmedet a legkisebb dolgok sem kerülik ki.

E szavakat Sarolta némi fölindulással ejté.

Róbert rátekintett.

- S megbántott volna-e ő? - kérdezi gyöngéd hangon.

- Ah, nem - válaszolta a szép nő, s halvány arcán könnyű pír lebbent át.

- Azt egyébiránt fel sem tehetném róla. Hisz Romvay nemcsak módos, de kedélyes is.

- Kedélyes! - ismétlé e szót a nő csípős hangnyomattal.

- Igen, és meleg érzésű.

- Érzéseit a hévmérő hányadik fokára becsülöd? - tudakolta Sarolta gyermeteg kacérsággal, de amelyen mégis a gúnynak árnya lebegett.

- Nem tudom bizton megnevezni éppen azon fokot, mely a hidegebb nőszíveket is hamar olvasztja föl - válaszolta Róbert mosolyogva.

- A hideg szívek ritkán a legerősebbek, és a nők meghódítására néha csak létezés és közelség kell.

- Ne légy, Sarolta túl szigorú nemed iránt!

- Csak Romvay iránt nem akartam túl magasztaló lenni.

- Ugye, te ma beszéltél először vele - kérdé Róbert, ki meg nem tudta e hangot fogni.

- Ma - szólt Sarolta.

- Akkor ellenszenved érthetetlen.

- Ellenszenvem? - tudakolta Sarolta Róbertre függesztett szemekkel.
 - Igen, te ellenszenvet érzesz iránta.
 - Azt nem - válaszolta a nő nyíltan.
 - Vagy legalább untat jelenléte - jegyzé meg Róbert.
 - Inkább ingerel.
 - Miért?
 - Kevélynek, önhittnek tartom őt.
 - Igen sajnálom, mert ez esetben irántad bétise-t követtem el.
 - Hogyan?
 - Elfogadtam régi barátnémnak, Júlia grófnőnek, Tasziló unokahúgának, ki veled megismerkedni óhajt, egy indítványát.
 - Mit?
 - A holnapot veled és vele a hegyek közt ígértem tölteni.
 - Örvendek - szólt Sarolta -, a vidék igen regényes, s rég vágytam e kirándulásra.
 - De Romvay is velünk fog jönni.
 - Romvay? - kérde a nő nyugtalan arccal, melyen a meglepetés határozatlan jellemű volt.
 - Igen, mert akkor még nem sejthetém hangulatodat, mely, mint remélem, hamar fog iránta kedvezőbbé változni.
 - Gondolod? - szólt mélán Sarolta.
 - Móddod leend jobban ismerni őt, minthogy csak négyen leszünk, s az illem szabályai szerint nekem Júliával, Romvaynak pedig veled kell időt tölteni.
 - Szeretném, ha e terv elmaradna.
- Sarolta arcán valami őszinte, esdeklő és fájdalmas kifejezés ült, mely vonzó, szeretetreméltó, megmagyarázhatatlan és keserű vala.
- Róbert érzé, bár nem értelmezte befolyását, mert keblére vonta nejét, s magához szorítá, mintha szívét még erősebben akarná saját szívéhez kapcsolni.
- S menjünk-e holnap? - kérdi lassú, rezgő hangon Sarolta.
 - Mennünk kell, kedvesem - válaszolta a férj.

Júlia grófnő terve a csak négy személyre indítványozott kirándulásra nézve nem maradhatott eredeti alakjában.

Nálunk a kisebb fürdők a vendégeket akaratjuk ellen is közel hozzák egymáshoz.

Bennük a nagyvilági hangot szigorral követni, a bemutatásoknál a társalgásnál a szaloni modort és az illem kicirkalmazott formáit fönntartani majdnem oly lehetetlen, mint próza helyett rímekben beszélgetni.

Hasztalan szeretnének némely családok visszavonulni, mások kis kotériákba zárkózni, a fürdői szellem ellenük harcol, s átlépven a feszes szabályok sorompóin, megghiúsítja mind a begyeskedés, mind a ranggóg céljait.

S Coraniniék nem is voltak feltűnően kizárólagosak.

A férj sok látogatást tőn, a nő bámultatott; Romvayért szívesen landpartiztak szépeink, s Júlia udvarlói az alkalmat igénybe tudták venni, s így nem vala csoda, hogy a magánkirándulás másnap reggelig általános kéjsétává növekedett.

Kik nem leltek ürügyet és módot Coraniniékhoz csatlakozni, külön tömböket rendeztek, s majdnem az egész fürdői világ a hegyekre vonult, bár a leszálló köd és a felhők járása egy kevés megázást állított a szabad természetben gyönyörködés hátterébe.

Saroltának hízelgett e búcsújázat, mely végre is leginkább az ő szépségének ünnepét jelenté.

Férje kocsiján, ki a lovakat hajtá, Júliával és Romvayval együtt mentek.

A társalgás közösen folyt.

Romvay szavai és ötletei a két nőt egyaránt illeték, de melegebb tekintete Júlia felé röpkedett, s mint Sarolta hitte, most először nem minden bensőség nélkül.

A nevető, kék szemű, piros ajkú és életvidor Júlia pedig - ki telt keble, erős karjai s csak a fűzés által karcsú termete mellett is kétségtelen szépség volt - nemcsak boldog, de negédes és büszke lőn diadala által.

Férjem mai szerepe, gondolá Sarolta, az elefántéhoz kevésbé hasonlít... És az enyém? Ah, csak másoknak szereztünk volna-e alkalmat?

E sejtelenre a tetszelgési vágy minden démonai fölébredtek, s Coranini neje megint a keceire hiú, a hódításainak élő asszonnyá vált.

Mínthogy a fürdőtársaság landpartizni ment, képzelhetik olvasóim, hogy regényes vidékekre is kell találunk.

De a természetben a regényes nem hever, mint a köznapi, az országút szélén, sőt, ha azon indiszkréciót követné el, hogy nem rejtőznék, és keceit minden kíváncsi előtt könnyen föltárná, akkor szépségének hirdetői alig volnának.

E figyelmeztetésünkből gyanítani lehet, miként Coraninit, bár bámult lóidomár és hasonlíthatatlan kocsis, a bakról nemsokára le fogjuk szállítani.

Júlia grófnő máris hamar váltott színt, hófehér keble emelkedett, csókolni való ajkairól a meglepetés gyermeteg és vonzó sikoltásai hangzottak, keze önkénytelenül támaszkodott Romvayra, s arckifejzésén a félelem legérdekesebb kacérsága üzte varázsait; szóval a szekér körül

köre vettetett, a tájék regényessége kezdődött, és Sarolta, ki új barátnőjével nem akart a remegésben versenyezni, ámbar a festői helyzeteknek, melyeket ez előidéz, érzékingerlő hatását jól tudta - férjét a kocsi megállítására kérte, úgyszintén a társaság többi tagjai mind leszállottak, és a gyalogösvényeken sétálnak.

Róbert felnyitja a kocsiajtót, s Júlia - mit tehetne egyebet - a földre lépett, noha látta, hogy az illem szabályainak durva megsértése nélkül, miután a többi urak nincsenek közel, Sarolta lovagjává Romvaynak kell lennie.

Mosolyogva nyújtja tehát karját Róbert elé.

A sötét erdővel borított hegyek és közük szőtt völgyek, a világítás, az ezüst párák és hamvas ködök, egy rohanó patak, néhány sziklafal s a keskeny és szakadásos nyílások együtt elég vaddá, de zordonsága mellett is nem minden kellem nélkülivé tették a vidéket, melynek kődarabokkal szeldelt ösvényein a kis karaván haladt.

Fönnebb szép kilátásokra és természet-jelenetekre büszke láthatárra, mely végetlenig vonul, elzárt tájképekre, melyek szűk keretükben bűbájaik által fogva tartják a szemet, megdöbbentő mélységbe néző pontokra, hol a fő szédelg, a szív sebesen ver, s kopár bércekre, mely tamariska és harasztok fölött kétes távolságból hófuvatokhoz hasonló felhőket vagy a fellegek alakjához ütő hóhasábokat csillogtatnak: szóval, valódi regényes, sőt nagyszerű panorámára is lehetne találni.

Azonban oly gyöngéd és oly csinosan öltözött nőcsoport, minő az s...i fürdője, aligha fogja merész és hosszú hegyi sétára szánni magát.

Egyébiránt a könnyebben járható részek szinte elég élvezetet ígérnek, kivált ha akad a társaságban oly egyén, ki a közfigyelmet a gazdag történelmi emlékek felé is tudja vonni.

Mert a vidékeken a mondákra és beszélyekre bő anyagot hagytak hátra nemcsak a kelyhesek, kik a XV. században idáig kalandoztak, vagy a törökök, kiknek egyes csapatja az alsóbb vidékekről gyakran erre tévedt, vagy pedig a kurucok, kik zavargásaikkal - minthogy a múltból mindig a legérdekesebb, mi a jelenben igen alkalmatlan - regényes színezetűvé tettek néhány évet, de még maguk a helybeli földesurak is, kik nem szerették a törvényhez és gyóntatóik tanácsához szabni életüket, s kiknek rablóvárait országgyűlési végzések parancsolák lerontatni, bár többnyire pusztába hangozó szavakkal.

A kősziklák, a rét közepén magára felejtett élőfa, a keresztutak, a vízduham által fedett barlangok, az elhagyott malom, a folyondárok zöld mezébe takart omladékok - minden, minden őrzött oly titkot, melyet kevesek ismertek ugyan, de ha szellemdús előadó ajkaira jut, okvetlenül több ingerrel bír, mint a szalonjainkból szétterjedő napi hírek, s mint érzéseink és kötelességeink közti apró harcaink, melyek a mostani viszonyok és társadalmi szabályok által rendszerint igen sztereotip formát nyernek, s hasonlóságaik miatt hamar untatnak.

Romvay az egész vidék mondáit tudta.

Mellette lebegett odább Sarolta, könnyen, dévajul, ingerkedőn.

Volt a szép nő mozdulataiban valami elfi, valami tündéri, mely határtalanul vonzott, ingerlő a képzelődést, incselgett az érzékeknek, s mégis a szemérem bájkörét nem lépte át, s inkább gyermeteg, mint kacér kedély kinyomatának látszott.

Ha a hegyi út meredekebb lőn, Sarolta Romvay karjára fűzte magát.

S megint kifejlett abból, tovább lengett, megállott, visszatért egy virágot szakítva, egy fátyolkendőt, mely már alkalmatlan volt, vetvén lovagjához, egy tájképen, mely érdeklé, nyugtatván szemét, vagy zsebkendőjével hátramaradt férjének és Júliának intve.

Néha leült a mohos kődarabokra, s figyelőn hallgatá Romvayt, ki mellette foglalt helyet, de mint az ágról a madár, megint felrebbent, ha a társaság közel jött.

Örökké szem előtt volt, azonban bizonyos távolságban.

Egyébiránt a szűk ösvény a csoportonkénti menetelt meg sem engedte.

A landpartie személyzete tehát hosszú sorban haladt, mint a költöző darvak szokása.

Többnyire csak ketten vagy hárman jártak együtt, s a legutolsó csoportozat Róbert vala Júlia grófnővel, s egy szőke, még alig tizennyolc éves úrfi, ki érzéseinek zsengeit szerette volna a fiatal özvegy lábai elé tenni.

Júlia azon némberek közé tartozott, kik nemcsak szívüknél és szellemüknél fogva, de testileg sem létezhetnek örökös támaszkodás nélkül.

Ő mindig mástól várt védelmet, s érette bérül teljes átengedést nyújtott. Félénk volt, magáról nem gondoskodó, s magával jótéhetetlen. Sötét szobában nem mert egyedül lenni, az erős illatú virágoktól iszonyodott, puha s gömbölyeg kezével alig tudta az ajtókilincset fölnyitni, a meredekebb utakon egészen udvarlói segítségére szorult, egy ágrezzenés megdöbbené, feje szédelgett, ha tekintetével a zúgó patak habjait kísérte, és ha egy gyík lába előtt nyargalt el, térdei reszkettek, szava elállott, s legalább kölnivízre volt szüksége, míg behunyt szemeit föl tudta nyitni.

Nagy gyöngeségek!

De ha már egyszer léteztek, meg kell vallani, miként oly kedves, oly sajtóságos kacérsággal vegyültek, hogy Júliát a férfiak gyarlóságaiban tarták legérdekesebbnek, s mi másnál neveltségig torzult volna, nála vonzó tulajdonná lett.

Ezt Sarolta hamar átlátta, s nem kevés művészi tapintatot mutatott, midőn éppen ellenkezőjét játszá, és mint Atalanta, szabadon, merészen lebegett tovább, lábaival alig érintve a földet, s Romvay tündéri mozdulatokkal és természetnek mesés rugékonyságával akarván leigázni.

Mennyi csábot tárt föl minden perc!

Sarolta elmés, kíváncsi s néha a kötekedésig víg volt.

Midőn tapasztalá, hogy lovagja a vidék történeteiben jártas, szünetlenül kérdezősködött tőle.

Romvay pedig tisztán, világosan és választékos formában adta elé a hagyományokat, mondákat és legendákat, melyek az erdőnek, hol járnak, a mélységeknek, melyek fölött vezet az út, s a havasoknak, melyek a láthatárt beszegik, figyelemre méltóbb emlékei közé tartoznak.

A múlt ragyogott Sarolta szemei előtt, de Romvay szíve fölmelegedni, arca sugárzani, hangja olvadékonyabbá válni mindig csak késett.

Egy múzeumőr pontosságával vagy egy ritkaságokat mutogató tolmács hideg készségével beszélt, és az udvariasság kötelességein túl semmire sem kívánt még csak gondolni is.

Lekötelező, de passzív volt.

Figyelmes, minden vágy nélkül feltűnni, tetszeni vagy éppen hódít-ni...

Eközben Sarolta egy keskeny pallón lebegett át, melynek karfája nem volt, s különben is annyira elrothadt, hogy alátörésétől félni lehetett.

A mélység ugyan alig vala három ölnyi, s a puha nedves föld miatt életveszély azokat sem fenyegetné, kik lehullanának, de mindemellett előtte bizonyosnak látszott, hogy Júlia grófnőt semmi kérés vagy bátorítás a pallóra lépés vakmerőségéig lelkesíteni nem tudná.

- Ne várjuk-e be a társaságot - tudakolá Sarolta mosolyogva, s a virágborított partra hajlék, hátát egy kőris sudár derekához támasztván, félig fekvő, félig ülő, de kétségtelenül festői helyzetben.

- Ki hihetné - szólt Romvay -, hogy itt a múlt század kezdetén egy elrablott nő elég szédítő mélységet talált az öngyilkolásra? Nagysádhoz közel van csalittal fedett és megdőlt sírkeresztje.

Sarolta nevetve mondá: - Így már nem lesz csoda, ha Júlia az átjövetelre magát rászáni nem fogja. S mily szép, hogy ön minden célzás nélkül előre kimenté őt.

- Az iszap lassanként fölebb emelte a szakadás alját. A gyors esőár más utakat vésett hullámainak, s most valóban alig tarthatjuk halálos eredményűnek a pallóról lesiklást. Egyébiránt Júlia grófnő nem fog sokat vonakodni, ő bátran jön át.

Romvay e megjegyzéssel fölkelt Sarolta mellől, kit már néhány úr vett körül, míg a társaság többi része még a túlparton maradt, s a félénkebb nők átvitele felől tanakodott.

Róbert, mint gyakorlott férfi hamar észrevette, hogy felhagyott ösvényre tévedtek, s jobb felől alig száz ölre sokkal jártabb mezsgye vonul a szakadáshoz.

Az ottani palló megtekintésére sietett tehát, mely távolról is szélesebbnek és épebbnek látszék.

Romvay, míg a nők egymást biztatták és ijeszték, hirtelen Júlia mellé lépett: - Siessünk - sугá. - Vezetője fogok lenni. Csak bátran, csak tétovázás nélkül! Ah, mint örvidenének félelmén! Egy kevés lélekerőt, szép grófnő! Nincs mitől tartani. Kezeskedem.

Ezzel ujja végét Júliának nyújtá, és feléje fordított arccal kezd a pallón haladni, s a nő, ki máskor az ezüstnyár leveleinél reszketeggebb volt, követé őt mereven rászegzett szemmel, halavány vonásokkal túlfeszült idegekkel, de biztos és határozott lépéssel.

Ah, gondolá Sarolta, ő egészen hasonló az alvajárához, kit egy titkos és parancsoló erőnek bűvölete akarátja ellen vezet. Vakmerő lett, mert szereti Romvayt. Nincs kétségem. S ez tán örvid, hogy megint Virginie-re talált. Hisz Romvay szívtelen férfi. Vagy nem éppen most mesélt-e nekem egy öngyilkos nőről, anélkül, hogy arca megindulást árult volna el? Virginie árnya nem háborgatja!

Sarolta szerette volna lenézni Romvayt, de... csak bosszankodott reá.

Az ingó és recsegő pallón, melyet egyedül a gondviselés tartott fenn, a délcegebb nők közül még néhányan megkísérték Júlia példáját, míg a többiek a Róbert által ajánlott hosszabb utat választák.

A társaság most együtt haladott víg fecsegések közt, de Romvay tájismerete rövid idő alatt megint két pártra osztá a szépnemet.

Egy vízzuhatagról volt szó, mely közhiedelem szerint nem lehetett távol, s mint érdekest emlegették.

- Vize nem elég bő, s esése nemigen merész, de környéke kevés változtatással tündérországnak is beillenék - jegyzé meg Romvay.

- Keressük tehát föl - sürgeték többen.

- Hölgyeink mind elfáradtak - mondá Róbert.

- És kedélyesen szólít magához déli tanyánk kékellő füstje - említette Romvay, a közel fekvő malomra mutatva, hová a haszonbérő egyik szakácsnője előre ki volt küldve.

- Különbén is az idő még inkább kezd borulni - szólt Róbert.

- S csoda volt, hogy eddig is kikerülhettük a megázást - folytató Romvay -, a fellegek, kivált fenn igen gyanúsak, s hölgyeink kedves kis napernyői alig fognak elég védelmet nyújtani a permeteg ellen, mely az ormokról a vízesés felé húzódik.

- Minden párizsi divatot merek biztosítani, s rajtunk egyéb félténivaló talán nincs is - szólt nevetve Sarolta. - Legkevesebb esőtől sem tartok. Az ég, véleményem szerint, most tisztább, mint volt.

Róbert nem tagadta, hogy inkább nejenek van igaza. De mint Júlia lovagja, pihenést javasolt, úgyszintén még marad idő egy rövid kirándulásra.

- Délután - vitató Sarolta - a barlangot nézzük meg, hol Romvay báró elbeszélései szerint a kincsásók évenként keresik Pongrácznak, a híres rablóvezérnek aranyait, s fájdalom, csak a rossz szellem által kővé varázsolt pénzdarabokra találnak.

Sarolta követeléseit Romvay, ki Júlia mellett látszott ügyvédkedni, a vízeséshez vivő utak ellen fölhozott érvekkel akaró népszerűtleníteni, de mint előre sejthető volt, annál kevésbé ért cél. Végre a társaság kétfelé szakadt, tudniillik Róbert a grófnővel s egypár idősebb nővel a tanyára indult, a többi világ pedig a regényes zuhatag fölkeresését tűzte maga elé.

Meredek hegyi úton haladtak.

Sarolta elemében volt.

Tündéri lebegéseivel az udvarlókat, kik kísérni alig tudák, bámulatra ragadta.

Csak Romvay maradt egykedvű, s később külön kezdett válni.

Ez ismét ingerlé a hiú nőt, s ellenhatásul percenként kacérabbá tette.

Az út pedig keskenyült, s néha valódi mélységek fölött vált járhatlanná, sikamlóvá, szaggatottá, sőt itt-ott porhataggá, mely a legkisebb teher alatt is süllyed.

Sarolta az akadályok közt lett vakmerőbb.

Közel voltak már céljukhoz, fülükbe hangzott a zuham, de a fák és bokrok sátra miatt még látható nem vala.

A szép nő, hogy a Romvay által regélt búbajos kilátást hamarabb élvezhesse, zergeként nyargalt föl az élre, s annak ösvényén haladt.

A biztosabb út alatt volt egypár öllel.

Udvarlói vörös arccal s zsebkendővel kezükben jártak nyoma után.

- Itt a zuhatag! - szólt élénken Sarolta, az ösvény szélére szökellve.

De mesés kis lábai alatt omlani kezdett a föld, s mielőtt visszaléphetne, elveszté a súlyegyent.

Keze egy ágat ragadott meg, ez recsegve tört el, mi által a visszatartóztatott test új lökést kapott.

S mi történt később?... Sarolta Romvay karjai közt ébredt fel szédüléséből. A ruháján szétszakított csipkézett, a por, mely öltözékét lepte, s keze, melyről a bőr fölsértve volt, eléggé tanúsíták, hogy nem saját akaratából érkezett a közönyös férfihoz, ki most ölében tartva vivé, mint egy bábót a hegyi úton lefelé.

Sarolta, mihelyt a véletlen által eszközölt túlregényes helyzetét toalettjének minden fogyatkozásaival együtt észrevette, okvetlenül a földre akart leszállni.

Parancsának Romvay vonakodás nélkül engedelmeskedett.

De néhány lépés, melyet kockáztatott, mutatá, hogy többé lebegni nem lehet.

Bal lábán rándulás történt.

Legkisebb erőltetésre a fájdalom kétségtelen jelei villantak át arcán.

- Kegyed már meggyőződhetett - szólta udvariasan Romvay -, hogy így nem fogunk a tanyához érn.

Ezzel a vonakodó Saroltát megint ölbe vette.

Coraniniék szállásán vagyunk.

A nappali teremben - s már többé nem a hálósobában - fekszik Sarolta egy szlon ruganyos vánkosain.

Szabad, bő pongyolája, mely eszményileg hajlékony, sugár és szépidomú testének ingerlő formáit fedi, talán a Vesta-szüzekén igen kacér szabású lett volna; azonban egy divathölgy reggeli öltözetének nemcsak különösen kecses, de szerény is. Betölti az illem aránylagos igényeit, nem kompromittálja a szemérmert, mely a nők állandóbb hódításaihoz szükséges, s eléggé zárt, anélkül, hogy ezért a kellőnél többet leplezne el a szem és sejdítés elől. S az ég tudja, miért? Aki most látná Saroltát, megesküdnék, hogy soha ily tökéletesen nem találta el öltözkését, pedig ő ezt mindig tette.

Asztalán s körülé, mintha kisgyermek lenne, össze van hordva, ami csak szeszélyeinek hízelg, vágyainak kedvez, ínyét, ízlését és szemeit kielégíti.

Róbert semmit sem kímélt, mert a kedves elkényeztetett nem volt szokva a szenvedéshez és megtagadásokhoz.

Pedig két egész nap kellett a marjulás miatt fájdalmat - melyet eddig csak névről ismert - s felügyeletet tűrni.

Most a lob már lecsillapult, s azon bájteli percek következtek, midőn egy nő gyöngélkedik, de minden alkalmatlan érzések nélkül, s midőn új oldalról lesz érdekessé... tudniillik szánják.

- Kedvesem - szólt Coranini egy üvegtányért felszeldelt ananással tartván neje elé -, orvosunk ma azzal biztatott, hogy holnapután már kikocsizhatsz.

Sarolta kételkedően rázta fejét.

- A gyulladásnak nincs bokádon többé észrevehető nyoma.

Sarolta sértett lábát köntöse alá húzta, csodálatos prüdériával, mintha férje az illem vonalán szemével vagy véleményével egy kissé túltévedt volna.

- Még sokat szenvedek - szólt később szomját az előtte álló jóízű gyümölcscsel enyhítve. - Néha egészen vakszememig nyilallik.

Coranini megcsókolta a szenvedésre kijelölt halántékot s ráadásul a gyönyörű fürtöket és a panaszló ajkat.

- Lám, kedvesem - sугá enyelgőn -, egy ballépés mennyi bajt okozhat!

Sarolta félig behunyt pilláit hirtelen fölnyitotta. Összevont homlokredőin s emelt szemívein kérdések villantak át, melyekre feleletet várt.

A férj durcás nejének kezét ajkaihoz nyomván: - Tündérekém - szólt nyájas hangon -, valld be, hogyha Júlia nincs velünk, most ápolásomra nem volna szükséged, s hogy amely asszony igéző tud lenni, akar is... még a kokettéria segítségét sem utasítva vissza.

Sarolta leírhatatlan csodálkozással tekintett férjére.

- Ne adj, kedvesem, szavaimnak balértelmet. A tetszelgési vágy büntelen fegyvereire céloztam. S hogyan gáncsolnálak most téged, kiben eddig csak tökelyeket láttam? Különben is unalmasnak tartom a férjet, mihelyt inkább tud ítélni, mint szeretni. A boncolgató eszű maradjon nőtlen.

Coranini komoly észrevételeit annyi szeretet mérséklé, mely arckifejezésén tükröződött, és szelíd hangjában élt, s ő annyi nyájassággal vonta kebléhez a kedves nőt, hogy ez derekával ráhajolva merőn nézett szeme közé, s míg alabástrom karjait vállán nyugtatá, nevetve kérdé: - S te úgy látod, hogy szerencsétlen emlékü kirándulásunk alatt csakugyan kacérabb voltam, mint máskor?

- Nem sokkal, egyetlenem, de mégis látszott, mennyire akarnád árnyékban tartani Júliát.

- Miért?

- Hogy vetélytársad ne legyen - szólt Coranini.

- S kiért versenyeztem volna Júliával? - tudakolja Sarolta némi megütközéssel.

- Istennek hála - mondá Róbert -, az egész jelenlevő publikumért, tudniillik a férfiakat érve.

- Ah, eretnek, ki igaz hitedet bennem már veszteni kezded! - sóhajtá tréfásan Sarolta.

- Ellenkezőleg, kedvesem!... Hisz a nagy közönségtől nem szoktuk nőnket félteni.

- S mit gondolsz, célt értem-e?

- Kevésbé, mint máskor.

Sarolta durcásan biggyeszté le ajkát, s Coranininak csak azért is meg kellett csókolni, hogy szép összhangzását hamar visszaállítsa.

- Ah, te eddig oly kedvesen szoktál nekem hízelegni, de most bosszantón őszinte vagy.

- Mert - szólt Coranini - most okozott legelőször bajt tetszelgési vágyad. Megnéztem a helyet, honnan leestél, s az oly meredek, hogy ha Romvay, ki az alsó ösvényen veled párvonalban haladt, nem szökik csodás ügyességgel hozzád, és nem tartja fel tested rohanását, akkor az éles köveken egészen összetörhetted volna tagjaidat, sőt tán a mélységbe is lezuhantál volna.

Sarolta ámulattal tekintett férjére, mert csak most értesült a veszélyről, melyből megmentették. E percig legtávolabbi képzelete sem volt róla.

- Romvay - folytatta Coranini - őrangyalod volt.

- Valóban? - kérdé Sarolta.

- Neki köszönheted.

- Életemet? - közbevágott Sarolta.

- Ha nem is azt, legalább...

- Szépségemet?... S így nagy hálával tartozom neki?

- Természetesen - mond Róbert.

- És nézd - súgta Sarolta tréfásan, a látogatási jegyeket férje elé tolva -, nézd az ő neve nincs itt.

- S ez hiúságotat sérti.

- Nő vagyok.

Sarolta szavaiban gyermeteg kedélyt, igéző nyíltságot talált Róbert, de ha kevésbé szereti, vagy inkább félti, akkor némi fájdalmat s visszatartóztatott ingerültséget is vett volna észre.

Különben e rövid párbeszéd, melyben Róbert akarátja ellen és semmit sem sejtve vezeté neje képzelődését Romvay felé, kevesebb diplomáciai tapintattal volt bevégezve, mint oly férjtől várhatnók, kinek szép és tetszelgő neje van.

Sarolta néhány napi betegsége alatt, melyben a szobát őrzé, valódi megindulással fogadta férje figyelmét és gyöngédségeit: de ez mégsem akadályozá, hogy szórakozás végett udvarlóira is ne gondoljon, kik a nyári szezon alatt kastélyaikban és a csehországi fürdőkön szétszórva voltak. Néha többen, máskor egyenként, néha fekete frakkban és fehér nyakkendővel, máskor sportsmani ruhában szeme elé léptek ezek, Taszilótól kezdve, nem jut eszembe, melyik keresztnévig. S a szép delnő most sokkal érdektelenebbnek találta őket. Eszméiknek többé nem volt elég allűrje; gondolkozásmódjuk hamar sülyyedt platitüdbe, s társalgásuk kétségkívül fád volt. S hogyan és miért? A szeszély démonai tudják, de bizonyos, miként ily visszaemlékezések alatt az udvarlók közt megjelent Romvay is, a *nem-udvarló*... s tán éppen ezért. Sarolta ezerszer volt ugyan sértve Romvaytól, s ártatlan tetszelgési vágya több sebet hordott már, mint Szent Sebestyén teste; azonban mégsem tagadhatá, hogy a hideg és kerges szívú Romvay végtére is egészen más lény, mint a többiek. Őt Sarolta nem tette arslánaival egy vonalba. Külön talált helyet számára a rajzon, melyet emlékezete a percek ürességének kitöltése végett vázolt. S pedig a nő, kit különválaszt, azt előre szokta állítani, amennyiben nála a felötlő és érdekes mindig egyet jelent. Midőn tehát Sarolta Róberttől Romvay ügyességét hallá emlegettetni, s hallá, hogy mi mindent köszönhet neki, igen természetes volt, miként a férj dicsérete a nő ingerlékeny képzelődését élénken izgatta. Azon nyugtalan kedélyhangulatba, mely táplálatát legalább eddig csak a hiúságtól vette, s mely még gyűlöletté is fölforrhathott, de könnyűé többé nem jecedhetett meg, új tényezőket vegyített a hegyi kaland utolsó jelenete, és Sarolta jellemében fekvő ellentétek élesebbé váltak. Volt-e a Romvay iránt támadt indulatok közt a szerelemből is egy kevés? Ezt később tán megtudhatjuk, de most az események előlegezése nélkül eldönteni lehetetlen volna...

Mihelyt Coranini hazuról elment, Sarolta nyugszékéről fölkelt.

Előbb félénken ereszkedett sértett lábára, azonban midőn látta, hogy kímélet és illő óvakodás mellett legcsekélyebb fájdalomtól sem tarthat, bátorsága annyira nőtt, hogy a termen néhányszor végigsétálván, az ablakhoz lépett, s annak vánkosaira támaszkodva kihajlék, hogy a szabad leget élvezhesse.

A napsugaras ég, a virító zöld s az utcán élénken mozgó nép helyett egy kis erkély tűnt legelőször szemébe, ugyanaz, melyről a fürdőbe érkezése reggelén nehezteléssel vonta tekintetét vissza.

Most is reggeli pongyolában ült ott Romvay, könyvet tartva kezében, elfoglalva olvasmánya által s nem érdekeltette semmitől, ah, éppen semmitől.

A különbség csak az volt, hogy most már Saroltát egy rövid, egy köteles bókkal üdvözlé, s megint folytatni kezdte a félbe nem is hagyott lektűrt.

Négy hosszú hét a legszebb nő finom kacérságaiból ezen eredménybe összevonva borzasztó, hallatlan, kétségbeejtő vala.

Mi egy hadvezér kudarca? Mi az ünnepelt író hideg fogadtatása? Mi egy elkényeztetett maestro megbukott operája? Mik a nagyravágyás szétpárolgott álmái?... Gyerekségek... Csak egy kacér nő érzi a mellőztetést, valamivel enyhébben ugyan, ha szeret, de egész szigorral, ha egyedül tetszeni, hódítani vágyott.

Csak azért is, mondá magában Sarolta, kis beteg lábával dacosan tapintva a szőnyegre!

S ne értsük félre őt, ki Coranini iránti érzéseiben nem változott.

Csak azért is lábai előtt látni, elkábítani, örült szerelmessé akarta tenni Romvayt. Ez volt terve. De a keresztülvitel részletei felől és a közbejöhethető módosításokról ki kezeskedhetnék? Legkevésbé a nő, ki ily tervet tűz megoldásul...

Romvay már láthatta, hogy Sarolta nincs többé akadályozva elfogadni a tisztelgéseket, emlékezhetett, hogy a rosszullet alatt még jegyét sem adta át, és mint a nagyvilági szokások ismerője nem feledheté, hogy az illem követeli elmenni Coraniniékhoz, kiknek kocsiján s társaságában tett a hegyek közé kirándulást.

Ő számít, gondolá a szép nő, a feltűnő hatásra, melyet reám ügyessége gyakorolt. Veszélyből szabadított ki. S melyik férfi nem ragadja meg az előnyt, melyet ilyenemű elismerés szerez? Ő soká nem késhetik.

Romvay azonban késett.

Még két napot mulatott Róbert a fürdőn.

Midőn Pestre indult, neje elkísérte egész a helység határáig, honnan egypár ismerőssel lovagolt vissza.

Róbert nyári időben éjjel szeretett utazni, s így Sarolta hazaérkezésekor már a sugarak a nyugati hegyek szegélyein égtek, és a fellegtelen ég enyhe, balzsamos és csillag-derített estét ígért.

A nő gyorsan veti le amazon öltözékét, hogy a kútnál, hol a világ egybe volt gyűlve, hamar megjelenhessék.

Midőn toalettjével majdnem kész, az asztalon Romvay jegyét látja.

- Ah, ő kileste az időt, melyben nem valék itthon!

Az első perc benyomása közt észrevétlenül összeszorította, s ujjai közt egybemorzsolta a jegyet.

Később arca földerült.

Új szemlét tartott öltözékén.

Pedig az alkony engedékeny világítása nem fedez föl hibát, nem méltányol tökélyt s kevéssel kielégíthető.

- S mikor volt itt Romvay? - kérdé a komornát.

- Tüstént, hogy nagysádék elmentek.

Hüm, ő félti tőlem szívét... kerül, mert hatok reá, mert rabom lehet, e magyarázatot adta Sarolta.

S mihelyt hiúságának kedvezőleg fejthette meg Romvay tettét, nem keresett valószínűbb hüvelyzést.

A sétányhoz érve történetesen Romvayval találkozott legelőbb.

- Ön ellen sok vádam van - mondá mosolyogva, s maga nyújtott kart neki.

Többeknek feltűnt a modor, mellyel Romvayval társalgott.

Legalább Júlia, ki szemeivel állandólag kísérte, azt hívé, hogy az egész világnak föl kellett tűnnie.

Tasziló Pesti szállásán vagyunk.

Küréné megérkezett, de nem Péneiosz leánya, kit Apollón Afrikába szöktetett, hanem az a leghíresebb Küréné, melynek ősapja Jakab király alatt költözött Arábiából a ködös Albionba, s egyike volt ama hat világnevű családalapítónak, melytől eredt minden vér... a lovaknál. Gérüón, a csontos és közel tizenhét markos vadászfaj derék képviselője, elkísérte a felsőbb származású és tündérszépségű teremtet. Az ő érkezése is részvétet gerjesztett. De a közkíváncsiság hihetetlen magasságra volt fokozva, midőn a hátrább maradt Catót vezették elő, a telivér méneknek deli példányát.

- Most már a kelenföldi pusztá új korszakot fog a lónemesítés körül nyitni - szólt Tasziló eléggülten.

- Pótolhatatlan kár mind hazánkra, mind társaságunkra nézve, hogy a Catóhoz, szerződésünk nyomán, első joga Sándor grófnak van, ki a Lajtán túl fog vele brillírozni - jegyzé meg sóhajtván egy exdeputátus, ki Pozsonyból megyéjébe utazott, hogy mint alispán a jövő három év alatt erélyesebb szellemre szoktassa azt.

- Catónak testéhez mérve, bár alig észrevehetőleg, az arányosnál hosszabb lába van, mi a későbbi nemzedékeknel feltetsző különbségig fajulhat - szólt Coranini.

Minden szem a csak az imént bámult mént új vizsgálat alá vette, s akkora volt Coranini tekintélye, hogy ki-ki az eszményi vonalt, melyre ez célzott, tisztán látta, sőt némely annyira vitte kiábrándulását, miszerint rögtön eldönteni kívánta: vajon, ha Sándor gróf az elsőséget igénybe venni nem akarná, lehet-e a társaságnak Cato által fényes jövőjét veszélyeztetni, vagy pedig talán célirányosabb volna az új szerzeményen áldozattal is túladni?

Nagy vita támadt, melyet künn s később benn hosszasan folytattak, míg Coranini, ki most oltalom alá vevé a túlszigorral bíralt egyént, annyi más kedvező tulajdont fedezett fel benne, hogy az ellenszenvnek lassanként le kellett csillapulnia.

Eközben Tasziló komornyikja a postáról leveleket hozott.

- Bravó! - kiáltá a gróf, olvasva. - Felséges. Isteni. Harrison lord bizonyosan meghalt, és Romvay barátunknak fogadása többé nem tiltja a vadászatot.

- Hogyan? - tudakolák többen.

- Íme - szólt Tasziló -, Romvay e levélben tudtomul adja, hogy társaságunkba kívánna lépni, s kér, üdvözlete mellett ez iránt Coranini barátunkat értesíteni. Ah, Evelina, a szép lady, a jövő farsangot özvegyi éve dacára is Pesten fogja tölteni. Ismerem Romvay hatalmát a nőszívek fölött. A jámbor Harrison! Lám, mégsem gátolhatta meg hosszasan, hogy neje lóháton ne kergesse a rókákat. Béke a nemes lord hamvaira!

- De hát csakugyan meghalt őmagassága? - kérdé részvéttel egy fiatal gróf, ki három hetet töltött Londonban, s ennél fogva igen zokul vette volna, ha valaki föltenné, miként nem volt szoros barátságban minden angolal, kinek nevét a szalonokban emlegetik.

- Oly bizonyosan, mint a nagyatyám - mond Tasziló. - Különbén hogy lépne Romvay a mi egyletünkbe, holott fogadása tartja, hogy a lord életében nem vadászik.

- Hiszen vezetheti egyéb érdek is közinkbe - jegyzé meg az előbb szóló.

- Talán az idomítás - hozta föl egy harmadik.

- Pah! Coranini legjobban tudja - vitatta hévvel Tasziló -, hogy Romvay gróf Hunyadynál idomított és éppen azért, mert minket szeretne a versenyen legyőzni.

- Bármiert szerencsétet társaságával - szólt Coranini -, örvendjünk a lendületen, melyet részvételével nyer majd ügyünk.

E rövid vita után más levelet szakított fel Tasziló.

- Ah, megint az s...i fürdőből! - kiálta vidoran. - S találja csak Coranini, kitől?... Na, kedves rokonomtól, Júliától, ki az ön régi hajlamai közé tartozik. Nemde?... S mi mindent ír a kis bohó! Úgy szeretem őt... csak ne lennének betűi hieroglifok! Finom vonásai alig olvashatók. Aztán gondolataiban is akkora köz van, s oly sok kihagyás, hogy az embernek saját eszméivel kell azokat áthidalni, különben összeköthetetlenek. Szent ég, mennyi megbízást, mennyi eligazítandó terhet rak vállaimra! Akaratom ellen is meg kell minden divatárusnővel és varró-lánykával ismerkednem. Holnap reggeltől estig a Váci utcát fogom róni. Ezer komisszió!... Ah, most látom, hogy az Anna-bálért történik. Hallgassa csak, Coranini.

Tasziló, miután szokott modora szerint eleget fecsegett, baktatva kezdett a levélből olvasni, lassú hangon és szavait inkább csak Coraninihez intézve.

Egy egész raktár érdekességei fordultak elő, melyeket a grófnő mind bírni szeretett volna, s melyek megvásárlására teljes elhagyottságában mást hirtelen felszólítani nem tudott.

- Furcsa! Hogy igazíthassam el? Az öltözködő-szoba legkisebb titkaiba is avatottnak kellene lennem. Pedig feleségem nem volt még, és az entretenue-k ízlése ellen szalonhölgyeinknek óriás kifogásai vannak.

- De Júlia grófnő - jegyzé meg Coranini -, mint látszik, abból indul ki, hogy ön az ő rendes divatárusnőjének és szabójának nevét tudja.

- Éppen ez a baj. Olyat tesz fel rólam, mit hinni nem volt oka. Elhallgatja a fő dolgot, s körülményes az apróságokban. Egész jellemének hű arcképét adja e levél.

- Ha önnek tetszik, utánjárathatok mindennek. Nőm a divat kezelőivel annyira élénk összeköttetést folytat, hogy általuk legkönnyebb megtudnom a grófnő toalettművészeit, kiknek ízlésével alkalmam volt a napokban megelégedni.

- Minő szívesség, kedves barátom! Igen le vagyok kötelezve. És hasonlíthatatlan ízlésű neje mellett is elég választékosnak találta rokonomat?

A grófnő meg Sarolta voltak a fürdő királynői. Egy kevésé versenyeztek is egymással.

- Júliáról nem mernék ily vakmerőséget feltenni - szólt Tasziló. - Ön régi hajlamának szemüvegén nézett reá, s azért igazságtalan neje iránt, kinek a világ fővárosaiban is alig lehet a szépízlés körül vetélytársa... Ah - folytatá a levélre tekintve -, itt az ön nevét látom. Csak tudnám kibetűzni. De nem. Csalódtam. Nejéről és Romvayról van szó. S minő kapcsolatban? Bár volna Júliának határozottabb keze!

Tasziló mélyebben merült a hieroglifok kitalálásába, világosan oly célból, hogy Coranininek fölolvashassa. De csakhamar némi zavart kezdett elárulni, s a levelet összehajtván zsebbe dugta.

- Rokonom - szólt könnyeden - olyat ír, mit már a verebek is csiripolnak. Említi, hogy Romvay és az ön szép neje rendkívül érdekessé teszik a fürdőszezont, s hogy nélkülük a napok elviselhetetlenül hosszúak lennének.

Ezzel Tasziló többi barátaihoz fordult, s megint általános társalgás kezdődött.

Az idő haladott, az éj beköszöntött.

És a sport emberei, mint ünnepi alkalmakkor szokás, pezsgőt ürítettek, s beszéltek a leányokról, a hazáról s legtöbbit a ma érkezett szép telivérek felől.

A vér forrott, a kedv zajosan tört ki.

De Tasziló szórakozottnak látszék.

Valami nyomta kedélyét.

Egyiknek fonák feleletet adott, másoknak félreértette szavait.

Rossz órájában volt, oly hiba, mit nála eddig sohasem lehetett észrevenni.

- Még hajnalban indulok anyámhoz Gleichenbergbe - szóló álmos szemekkel. - Onnan Párizsba kell mennem. De november elején haza fogok térni. S tudják-e önök, hogy november 11-én teljeskorú leszek és a mágnások táblájának tagja. Ha Isten segít, a megnyitandó országgyűlésen egy kis szerep nekem is juthat. A könnyelműség és szerelem csalálmái után át kell esni a becszomjén is, különben mindig marad valami hitünk arról, hogy a világban célszerűbb kedélyhangulat lehet a közönnél. Pedig ez iszonyú tévedés. Éljen a közöny s egész céhe a blazírozottaknak, kik mostani polgárosodásunkban azok, mik a régi kor sztoikusai voltak. Egyébiránt az embergyűlölést nem éltetem s ez nagy önmérséklet... Tehát, mint mondtam, november 11-én a teljeskort elérem. E napot világos-virradtig ünneplendjük meg. Szívesen látlak egyenként. Ugye, vendégeim fogtok lenni.

A mosolyogva mondott, de keserű tartalmú pohárköszöntés után a vendégek hamar távoztak.

Tasziló pedig megint elővette Júlia levelét, s többször elolvasá e sorokat: „Coranininé utálatos kokettériájával egészen behálózta Romvayt. Magaviselete már kezd föltűnni, s ha tovább tart, skandal fog támadni. Szívesen figyelmeztetném őt, de mire magyarázná? Még nem vagyok elég vén, hogy barátnőimmal gondatlanságaikról beszélhessek. Pedig, hidd el, szeretem Saroltát. Ő jószívű teremtés. Csak az a hibája van, hogy nem ügyel a déhors-okra, a delikateszről kevés fogalommal bír, kacérságában a magasabb tón hiányzik, aztán borzasztóan irigy és oly gögös, hidd el, oly gögös, mintha férje legalább uralkodó herceg lenne. Ti rémítőn elkényeztettétek. Pedig különben jószívű teremtés. Sajnálom szegény Coraninit!”

- Mennyi álnokság rejlik Júliában - sóhajtá Tasziló -, s mégis a főkérdésre nézve igaza lehet. Ő szánja Coraninit, de rám is gondolt. Tudja hajlamomat... Mit hajlam?... Eddig ok nélkül reméltem, most okkal fogok reményeimről lemondani. S mi különbség a két helyzet közt? Lényegesen éppen semmi.

De Tasziló szemeire mégsem jött álom.

Róbert szép csillagos éjen lovagolt haza.

Körüle világosság és csend, szívében Sarolta, a kedves nő.

Egy percig fölillant elméjében, hogy talán nevének bűbája bírta az egyletbe lépésre Romvayt, de ő úgy hozzászólt neje ártatlan tetszelgéseihez, oly nyugodt és boldog volt az udvarlók csoportjai közt is, hogy nem látta át, miért aggódnék egy új vendégen.

Féltékenysége, e veszélyes szenvedély, rég le volt győzve.

Mint a tenger mélyében a szörnyek, melyekről őshagyományok szólnak, de szem már többé nem látja, kedélyének fenekén csak bőszt emlékként élt a féltékenység, egy utált bűn, egy kiirtott érzés, egy széteszlott iszony, mely hála az égnek és a feledtető időnek, Róbert lelkiismeretét is háborítani megszűnt, szívéhez pedig, hol Sarolta kormányoz, közelíteni sem mer.

Mikor láthatom meg kedves feleségemet? - E kérdés foglalta el Róbertet, míg magányos házához közelített.

- Öt napig kell várnom. Csak azután indulhatok. Mily hosszas haladék!

Ily gondolattal majdnem egyszerre világolt föl a hálószoza meggyújtott mécse.

- Mi az? - kiáltott Róbert bámulattal, és megsarkantyúzva lovát, vágatott gyorsan, mint a szélvész.

Házánál volt.

Neje fogadta kimagyarázhatatlan vegyületével az ijedségnek és örömmek.

- Anyám még ott maradt - szólt Sarolta reszketeg hangon férje meleg keblén.

- Hogyan?

- Néném megérkezett... minden órán vártuk, ő kíséri el.

- S te, kedvesem használtad az alkalmat, hogy meggazdálkodjál számomra öt boldog napot.

Sarolta lesüté szemét.

A férj igézőnek találta e szende szemérmet...

Mennyit szeretett volna Róbert kérdezősködni, mennyi elmondani valója volt! De a nő bágyadt vala, az úti fáradtság megtörte.

S nem természetes-e?

Vannak változások, melyeket a szem észrevenni, a nyelv kijelölni alig tud, s mégis nagyobbak, mintha feltűnnének.

A szélvész végigdúl a kerteken, széttépi a lombokat, melyek legárnyasabbak voltak, viráglevél-felhőt forgat örvényei közt, az elrablott illatot távoli vidékre hordja, s letört ágakkal, megdöntött csemetékkal tölt el minden ösvényt és utat. De te, bár a büszke rózsatőről most nincs mit leszakassz, a lilium tiszta kelyhe porban hevert, a hű klemátisz elvált támaszától, mely fönntartá, és a piperéikkel dicsekvő fák hímes virágpalástját széttépve, összeszagatva látod, mégis e veszteségekért nem akarod halottnak tekinteni a szépséget, mely néhány órával előbb bokor- és virágról igézőn mosolygott feléd. Hiszen a meleg tavasz még itt van! S mit ne tudna a meleg tavasz visszapótolni? Egy lehelete, egy harmata újít és teremt.

Máskor, ah, máskor, az idő csendes, nem zúg a lég, le vannak kötve az elemek, melyek rombolni szoktak, és a kelő nap derült arccal néz alá. Azonban sugarai a pázsiton s a fák sűrű ernyőin milliárd kicsiny gyémánt- és rubinkövekből csillognak föl. Az első dér ez! Alig támadt, s percek alatt észrevehetetlenül oszlik párává, harmattá. Nem pusztított, minden virág él, virít, valamivel bágyadtabban, valamivel színetlenebbül, mint tegnap... de azért csak virít. A különbség csekély. Ki mondhatja meg: mi, ki számlálhatná elő? S mégis érezzük, hogy kezdődik a hervadás, jön a tél.

Sarolta nem örömet beszélt a s...i fürdőről. Arckifejezésén némi elfogultság borongott, ha a társalgás odatévedt.

Kedvetlensége volt a fürdön - gondolá Róbert. - Hisz az Anna-bálra rendkívül vágyott, s midőn a marjulásért tiltva lón kijárnia, leginkább azon aggódott, hogy nem táncolhat. S most úgy jött el, mintha a bál elől távoznék.

Másnap reggel Róbert aligha mert magának azzal hízelegni, hogy szép neje egyedül csak érte tért volna oly véletlenül haza. Ah, e forró ragaszkodásnak nem feleltek meg a találkozás utáni órák. Talán az úti törődés, talán a küzdelemben kifáradt indulatok mákonyként hatottak Saroltára. Férje virrasztott. Nem jött szeméire álom. S az éji mécs halvány világa mellett is látható a szunnyadó nőnek majd nyugtalan, majd pedig fájdalmas vonásait.

Kétségem nincs, hogy szenved, hogy valami bántja. De miért titkolja? Miért kerül mindent, mi az utolsó együttlétünk óta lefolyt időt illethetné.

E talányon töprenkedett Róbert.

Hisz neje máskor nyílt és bizalmas vala.

Később Sarolta szavaiból kitűnt, hogy indulásakor a nagynéne nem érkezett meg, s csak minden órán várták.

Tehát ő, kinek gyöngédtelenséget legkevésbé sem lehet szemére vetni, ápolás s felügyelet nélkül hagyta el beteg anyját.

Ez csak szeszélyből nem történhetett.

Most az eszmék társulatánál fogva eszébe jutott Róbertnek, hogy Tasziló, midőn Júlia leveléből töredékeket olvasott, azon helyen akadt meg, hol Sarolta nevét említé. Arra is emlékezék már, mit akkor figyelemre nem vett, hogy Tasziló arcán zavar mutatkozott, s a levelet összehajtá, és zsebébe dugta, csak röviden hozá fel, hogy Júlia magasztalással ír Saroltáról.

A dicséretet kivonatban közleni és oly zsén közt, mintha gáncs volna, ah, ez nem szokás, gondolá Róbert. Különben is Tasziló nőm lovagja, nőm szép tulajdonainak mindig kész hirdetője. Világos tehát, hogy a levélben nem sok tömjénezés lehetett. Talán éppen ellenkezője. Júlia, úgy hiszem, nőmet vádolta. Talán megsértett apró hiúságok foroghattak fönn, mik neheztelésben törtek ki. Bizonyosan. Istennek hála! Csak ez Sarolta titka. Ők összekoccontak egy köntös szabása miatt vagy egy udvarlóért, kivel Júlia érzelegni, Sarolta nevetni akart.

Róbert nem mondhatta ugyan, hogy neje egész múltjában hasonló eset fordult volna elő. Sőt ez, ki az élceket használni tudta, a gyöngédtelen vagy sértő bánásmód ellen semmi fegyverrel nem bírt. A harag erélyére pedig, még ha az egy büszke és fennkölt jellem dicssugarával ragyoghatna is, tökéletesen alkalmatlan volt. De Róbert a hegyi kaland alatt, mint láttuk, meggyőződött, hogy a két néember, bár határozott cél nélkül, egymással versenyez. S nem fejlődhetett-e ebből oly jelenet, mely Saroltát is felingerlé, s mely éppen szokatlansága miatt hagyott hátra ily nagy benyomást kedélyében?

A férj megkönnyült egy gondolatra.

Mihelyt alkalmat lelt tehát, Júlia nevét említé, mintegy véletlenül, történetesen. Azonban Saroltára legkevesebb hatást sem tett a tapogatózásra választott név. Arcán kedvetlenség vagy harag árnyai nem borongtak.

- S meddig mulat ő még fürdön?

- Hazakészült.

- De a bált csak bevárja?

- Alkalmasint.

- S formál nagy kört maga körül?

- Most visszavonultabb - szólt röviden Sarolta.

- Talán szívét egészen Romvay foglalta el?

- Hihetőleg - válaszolta Sarolta, s hímzőtűjét kezéből letévén, alkalmat keresett a szobából távozni.

- Ah, ő nem neheztel Júliára! Más oka lehet.

Számot nem adhatott, miért, de ez Róbertnek nem tetszett.

Mi dúlja Saroltám kedélyét? Mi okozhatott ily rögtöni változást modorában és érzéseiben? A vidámság eltűnt arcáról, vagy erőltetett színt hord. A gondtalan átengedés, a játszi könnyelműség, mely - mint a gyermek a tarka lepkét - tündérszeszélyeket kergetett, az utánozhatlan kecsű tetszelgési vágy, mely - mint a mágus varázsvesszővel a rejtett kincset - keblem legmélyebb érzéseit hozta napfényre, ah, mindezek hová lettek? Csak árnyaik jelennek meg, midőn őt karjaimba szorítva tartom, alakjuk teljességét visszaemlékezéseim közt kell fölkeresnem. Ott élnek ők, mint egy eltűnt kor kitagadott istenei a mondákban! S ha még csak ez volna, ha néha bizonyos félénk, bizonyos nyugtalan kifejezést nem látnék tekintetén, melyet mélabú és ábránd előz meg vagy követ!... Máskor pedig oly vad szenvedéllyel csüng keblemen, mintha az elválásnál állanánk, hogy sokáig ne találkozassunk, vagy a viszontlátásnál, hogy a hosszas távollétért egy kéjperctől szerezzünk kárpótlást. Mi háborítja őt? Mi gátolja a csendes átengedésben, mi ösztönzi viharos kitörésekre? Miért vonul vissza tőlem? Miért nem távozhatik? Miért tartózkodó? Miért oly ideglázasan hő? Honnan ily ellentmondások? Honnan e kevés összhangzás belső életében? Mi titok lappang előttem? Mit kellett neki szenvedni vagy tapasztalni? Irántam szerelme kétségtelen. Új érzés nem férhetett szívébe. Erről meg vagyok

győződve. Mit rejteget tehát, mit hallgat el? Érdemtel-e bizalmatlanságot? Ah, Sarolta, aki eddig csak örömet hoztál nekem, miért akarsz megtanítani a búra és aggodalomra? Ismerem ezeket egy régi, egy sötét időszakból, melyet, hogy velem eddig elfeledtetél, imádlak!... De talán, fűzé Róbert tovább eszméit, talán én valék gyöngédtelen, midőn túlzó kíméletből nem segíték a titkot - hisz gyakran a csekélység is a nő keblét szertelenül nyomja - leemelni. Nyílnak, tudakolónak, kíváncsinak kellett volna lennem. S miért ne tegyem ezentúl? Állhat-e közöttünk korlát a legkisebb tény vagy érzés miatt is? Nem vagyok-e férje, s nem szeretett és szerető nőm-e ő? Nekem kell őt bizalomra, közlékenységre fölhívni. Mily bárgyúság, hogy eddig nem tettem! Mennyi kellemetlen percet kíméltem volna meg tőle és magamtól! Oszoljanak szét a ködök, derüljön föl a nap, melegével és világosságával! Tüstént fogok beszélni Saroltával.

Neje szobájába lépett, hol ez az ablak mellett egy kis állvány előtt ült. A rajzón kezében vala, s a papíron félbehagyott vázlatok, úgy, mint fürdőbe menetelek. Úgy látszik, nem tudta még összeszedni gondolatait, figyelmét. Az ajtónyitásra alig észrevehetőn megrezsent, hasonlóan ahhoz, kit merengéséből zavarnak föl.

Róbert általánosságokról beszélt, s míg percenként nyájasabb, szeretetreméltóbb lön Sarolta iránt, minden erőltetés nélkül tudott oly hajlítást adni a társalgásnak, hogy végre a kitűzött tárgyhoz értek.

- Igen, kedvesem, a viszonzott szerelemnek kiterjedett joga van. Tulajdona a szív, mely boldogította..., feltétlenül az övé, s nemcsak nagy érzéseivel, de kis szeszélyeivel is, és nemcsak örömeivel, de beleplezett bánatával együtt, s azon rejtelmekkel, melyeket az önző, a hideg világ sejtelmével sem kereshet föl, anélkül hogy meg ne szentségtelenítené. Nekünk, kik szeretve vagyunk, miért kellene kedveseink szívéhez más kulcs, mint az, hogy annak nem lehet zárja? A közönségnek jól őrzött ház egy hű nő szíve, a férjnek nyílt templom. S nemde még te szeretsz engem, Sarolta?

- Hogyan kérheted? - felelt ez zavarral, de bensőséggel.

- S mégis úgy tetszik, mintha most nem mondanád mindenre nézve, mit érzesz és szenvedsz: osztózzunk!

Sarolta feszült figyelemmel hallgatott férjére, rövid lélegzete és halványpiros arca szokottnál élesebb színével elárulák, hogy rendkívül érdeklik a hallott szavak, és még a hang is, mellyel azok kiejtvék.

Ez megfogta kezét, s kezében tartá.

- Sarolta, te az s...i fürdőt a legkedvetlenebb benyomások közt hagyád el.

- Képzeled.

- Látom, kedvesem - szólt komoly, biztos hangon a férj.

Sarolta összeszedettebbé lön, helyett, hogy átengedővé válnék, mi Róbertre, ki egy nyílt és bizodalmas családi jelenetre számított, leverően hatott.

- Ah, mivel tudtam eljátszani kebled vonzalmát? - sóhajtá ez. - Szent ég, hogy váltunk el hat héttel előbb, s hogyan találkozunk most!

Sarolta arcán Róbert e szavaira vad, majdnem kétségbeeső kifejezés terjedt szét. - Várom szemrehányásaidat - mondá ércetlen, de nyugodtnak tetsző hangon, bár kezén a férj némi reszketést s közben ideges rángásokat vett észre.

Ily felindulás semmi arányban nem volt azon mindig gyöngéd és kímélő szavak értelmével, melyek azt előidéztek. S Róbert, ki hasonló fejleményt képzelni sem tudott, a bámulat miatt annyira megzavarodott, hogy sodrából egészen kiesve, magában félhallhatón mormogá: - Szemrehányásokat vár! Hogy jutott e gondolatra? S miért éppen szemrehányásokat? Ezt legkevésbé lehetett volna modoromból és beszédemből következtetni.

Sarolta vagy egészen fölfogta a perc jelentékenységét, vagy előbbi kedélyhangulata csak egy gyorsan múló szeszély játéka volt, mert mintha varázsa által cserélték volna ki, nevető arccal mondá: - Ereszd el, kérlek, ujjaimat, hisz képtelenül szorítod. Aztán foglalj mellettem helyet, s csevegjünk szemrehányásaidról. Három év óta most először kerül nálunk elő ez az érdekes pont, mely a házaseset regényébe mindig új szakaszt kezd... Mivel vádolsz?

- Én, téged, Sarolta? - tudakolá Róbert ámulattal tekintve mosolygó, nevető nevére. - Én s vádolni!

- Miért ne? Fogadni mernék, hogy a kegyes Philémón is tett néha szemrehányást a kegyes Baucisnak. Pedig Baucis mint nevelőnőmtől tanultam, kunyhóban lakott, s nem volt oly borzasztólag kacér, mint a te Saroltád. Általában, kedvesem, a ti előjogotok a gyöngédtelenség, miénk a könny; tietek az erő, mienk a tettetés. Használjuk fegyvereinket. Szólj.

Sarolta oly komikai arckifejezéssel beszélt, hogy Róbert tartani kezdte, miként aggodalmi valóban nevetséges helyzetbe csalták.

- Engedd meg - szólt komolyan - lerajzolni a benyomást, melyet visszajövedeled óta érzek. Ha csalódtam, ha tévedtem, midőn látni fogom, hogy nem volt igazam, egyszersem el kell ismernem, miként határtalanul boldoggá lettem.

A szép nő dévaján tette karjait keresztbe, s homlokát vékony redőkbe vonta. Komornak és enyelgőnek látszott ugyanazon mozdulatban, ugyanazon tekintetben, s az emberismerő előtt ily ellentétek közt csak idegrendszerének túlfeszültsége volt bizonyos.

Róbert folytatá: - Egy hete, hogy megint együtt vagyunk, s te, kinél a benyomások hamar változnak, megérkezésed pillanatától fogva, bármint titkolád, levert és szórakozott voltál. Valami megmondhatatlanul idegen és kirívó vegyült egész modorodba. Úgy látszik, kedvesem, egy kedvetlen visszaemlékezést hoztál magaddal, melyet elrejtteni nem tudsz, föltárni kétkedsz.

- S mily neműnek hiszed azt?

- Legkevésbé olyan, melyet a férj ne hallhatna meg.

- Hümm, a tetszelgeni vágyó nőknek több szükségük van ily bizalomra, mint joguk - jegyzé meg Sarolta rendkívüli könnyelműséggel és keccsel. - Azonban - tevé hozzá mosolyogva - szóljunk komolyan. Jó kedvem nincs, vagy mint te mondanád szenvedek. Csak az a kérdés: miért?

Róbert köszönő s majdnem hálás tekintetet vetett nevére, remélvén, hogy már célnál, már egy titok leleplezése előtt áll.

Sarolta folytatá: - Mindenekelőtt migrénem van, mi az ideges nőknél nem példátlan, aztán vádat érzek, hogy anyámat, bár néhány órára, magára hagytam oly okért, mely tőled méltányolva nincs; továbbá női hiúságomnak az s...i fürdő kedvezett legkevésbé, s tudod, én utoljára is elkényeztetett gyermek vagyok, kinek bábjai, melyekkel együtt alszik, együtt kel föl, a szeszélyek; s még arra is figyelmeztetnem kell téged, mint végső okra, hogy kétkedni kezdek tükrömben, mely most is hízeleg nekem, holott az a szigor, mellyel visszajövedelem óta hibáimat keresed, gyaníttatja, miként jókedvemen kívül van még, mi apadhat... szépségem. Egyébiránt a vallomások már be vannak fejezve, s engedj gyónószékemről felkelnem.

Sarolta ülőhelyét odahagyta, s Róbert meggyőződve nem volt, de leigézve.

Kevés idő múlva a szép nő valóban rosszul érezte magát. Idegei túlingerültek, üterei lázasak valának. Talán az erős indulatok, melyek a kevés érdekűnek látszó párbeszéd alatt keblében küzdöttek, míg arcán enyelgőn játszott a negéd és csapongó kedv, talán a szertelen önfékezés, mely a fájdalmat mosolyba, a rémülést nevetésbe olvastá, talán oly körülmények, miket Róbert nem sejtethet, folytak be Sarolta gyöngélkedésére. Ő néhány órát magányban töltött, s midőn megint le volt csendesedve, oly kimerültnék rémlett, mintha napokig szenvedett, és ágyba feküdt vala.

Róbert felhagyott minden további kérdezősködéssel.

Egyébiránt Sarolta rossz kedvére nézve többé panaszra oka sem lehetett.

Éppen ellenkezőleg.

Neje most igen víg; a gondatlanságig az akart lenni.

Szellemének komolyabb tartalma, mint egy nyitva feledett pelkéből az illatszesz, elpárolgani látszott.

Került mindent, mi meginduláshoz, visszavonultságához vagy merengéshez hasonlított.

Zongoráján könnyű dalokat játszott, melyek az érzések felszínét is alig érinték, olvasmányai csak elmésen mulattatók voltak, s életében először kezdett torzképeket rajzolni.

Szobájában hosszasan nem maradt, férjét gyakran kereste fel, számára több időt szentelt, mint eddig, s néha úgy tetszett, hogy erőlködésig kíván kedvébe jární.

Valami mesterkél volt újabb modorában, valami hidegen számított nyájasság, valami kicirkalmazott és szerephez hasonlító, mely őt fáraszthatá és férjét viszont gondolkodásba ejté.

Eközben a nyár rég eltűnt, és beállottak az ősz hívesebb napjai.

A főváros utcáin már többször lehetett ismert arcokra találni, s a kelenföldi pusztá régi vendégei rendre visszakerültek.

Sarolta nyilvánosabb élete, az udvarlások szezonja kezdődött.

Róbertnek sohasem volt oka annyira megelégní a hanggal, mellyel neje az udvarlókat fogadja, mint most.

A legelevenebb társalgás közt, a legszeszéyesebb pillanatokban Sarolta éber, óvakodó volt.

Hiúságát pórázon tartá, nem kívánt senkit merészebb vágyakra jogosítani, szívességeiben is bizonyos visszatartózkodás lappangott, került mindent, mi férjének feltűnhetnék, s éppen ez volt egyedül, mi Róbertnek föltűnt.

Nóm kedélye még nem tudja a súlyegyent visszanyerní, gondolá s komolyabbá lón.

Tasziló Párizsból megtért, útját Júlia felé ejtvén.

Ezen önállóság nélküli szépség, ki saját erejével sem a bút, sem az örömet elhordani nem bírta, s ki gyöngeségénél fogva közlékenységre, támaszkodásra szorult, most rokonát tette nemcsak shawlja, legyezője, burnusza, de reményei, panaszai, ábrándjai, családkozásai és titkai cipelő-jévé is.

Júlia, ha szívét ki akarta önteni, abban többé nem maradt semmi.

Ő minden elmondhatóra jól emlékezett, s tudunkkal nem jött soha azon vád alá, hogy rejteget, takargat.

Tasziló egész bizodalmaiban részesült.

Előtte Júlia szíve nyílt könyv vala, melynek minden sorát el kellett olvasnia.

E csinos kis könyvecskének utolsó lapjain két név gyakran fordult elő, két különböző indulatot jelölve: a ragaszkodást és haragot.

Romvay és Sarolta nevét értjük. Hogy szerette azt Júlia, s hogy gyűlölte ezt, mennyi dicséretet s gáncsot tudott mindenikről, unalmas volna hosszasan elbeszélni. A közlött titkok megtették hatásukat.

Tasziló, midőn Pestre érkezett, érzé, mily könnyű jó barátaink iránt minden nevezetes ok nélkül elhidegülni, s mily nehéz egy kedvelt nőt, ha reményre nem is jogosított, s ha szenvedéllyel nem is szerettük, másnak irigység nélkül engedni át.

Wesselényi perében egy lépés történt előre.

Ez nagy mozgást támasztott.

Fiatal urak, kiket az ellenzék vezetője iránti lelkesedés hevít, versenyzenek a kitüntetésért, hogy a védiratból valamit lemásolhassanak, vagy azon távol fekvő megyén, mely az ügyben leginkább bonyolított, tanúkat szerezzenek, és a félénk jelleműeket is nyilatkozatokra bírják.

Az érettebb korúak pedig Wesselényihez tanácskozmányra gyűltek össze, s felolvasák, összehasonlíták, szónoklatokkal kísérik magának a beperlettnak, aztán rendes ügyvédének s meg egy csoport önkéntes vállalkozónak replikáit, higgadt, megfontolás után kiszemelendők a legszebbet és legcélszerűbbet.

Természetes, hogy ily mód mellett kevesebb tekintetet fordíthattak a bírának, kik ítéletet hoztak, mint a közönségnek, mely az egész kérdésben semmi részt nem vehetett, ízlésére...

Coranini és Romvay a késő éjig tartó értekezleten voltak.

- Még betekintheünk Taszilóhoz - szólt az utóbbi, karonfogva Coraninit.

- Mindenesetre, hiszen csak most ütötte el a tizenkettőt. Hamarább jutottunk eredményhez, mint gondolám.

- Kölcsény áttekintése nagyszerű volt.

- Csinos irodalmi mű, s ha bíránk oly kényes ízlésűek lennének, mint az athéni néptörvényszék tagjai voltak, akkor a közzvádó csak a nyelvhibák miatt sem boldogulhatna Kölcsénynek ellenében.

- Én alaposnak is tartom védiratát.

- Pártunk szempontjából az.

- S meggyőzőnek - szólt Romvay.

- Az esküdtszékeknél - válaszolta Coranini.

Ezalatt Taszilóhoz érkeztek.

November 11. volt, a gróf születése napja.

Zaj hangzott az előteremig.

Víg kör az asztalnál s földöntött palackok azon.

A vendégek arcán és modorán élesebben volt vérmérséküknek jellege kinyomva, s látszott, hogy ha gondolataiknak még uraik is, de már nem mindig parancsolhatnak az egyes szavaknak.

Társalgásuk kötetlenebb, érzésük áradozóbb. S az, ki velük nem is tölté az órákat, hamar észrevehette, hogy használatlanul nem folyt idejük.

Azonban valamint józan, úgy ittas sem volt közöttük.

Oly hangulatra voltak fokozva, midőn az ember leghajlóbb idegenekkel kötni barátságot és régi ismerőseinek különégeit szóba hozni; midőn örömet leplezget föl titkaiból, de magába megítéli azokat, kik hasonlót tesznek, s midőn a lovagiassági törvényeket leginkább emlegeti, s mégis legkönnyebben mellőzi.

Harsány üdvözléssel fogadták a Coraninivel együtt belépő Romvayt.

S a két vendég - mert, mint mondták, nagy hátrányban van - kénytelen volt sietni a poharak ürítésével.

- Isteni gyerek ez a Romvay - kiáltá Tasziló -, kapitális fiú! Ma délután érkezett Pestre. S kik várták! Kik számoltak reá! Csendes éj... sóhajokra hívó, suttogásra való, a szerelem éje... s ő barátait keresi fel a kalandok helyett. De ne legyünk igazságtalanok Coranini iránt is, neki a világon legszebb neje van, s ő most nekünk ajándékozza az éjfél és hajnal. Melyik lemondás nagyobb?... S ön, Coranini ugye, Romvayt tartja áldozóbbnak? De Romvay önt fogja... Ah, a sok fecsegés közt majd elfeledtem egy fontos dolgot, pedig később a pezsgő egészen kibillentheti eszemből? Tehát emlékszik-e még Ligety Virginie-re? Na, arra, ki regényesen végezte ki magát. Férje, Vértesy Gabi, Trevisóból - hol hosszabb ideig fog mulatni - fölszólított: beszélném rá önt jószágainak rendezésére, melyek most nem a legjobb karban vannak, s ha biztos kéz nem ragadja meg a gyeplőt, Gazsi barátunkat az anyagi jólét is úgy a kapufélfánál fogja hagyni, mint a lelki nyugalom. Mert hasztalan állítjátok, hogy ő nem érzi Virginie halálát. Sőt igen mélyen. Miért volna az ő szíve kőből? Nem látom át. Szóval, Coranininek el kellene vállalni, természetesen illő feltételek mellett - mik fáradságával arányban vannak - a jószágrendezést, de minden a hitelezőkre vonatkozó egyezkedésekkel együtt. Ezt a felebaráti szeretet követeli. Kedves barátom, parolát ide, hadd igyuk meg az áldomást! Legalább szép alkalmunk lesz, régi magyar szokás szerint, körömig üríteni poharainkat.

Tasziló izgatott vonásain a bor hatásán kívül még valami gúnyos és ingerkedő hangulat jelei is látszóttak.

Coranini megütközött a gyöngédtelenségen, mellyel Virginie, kit a Romvay iránti szeretet áldozatának hittek, a társalgásba vegyítették, s határozottan visszautasítá az ajánlatot.

De Tasziló sehogy sem akarta az elkövetett botlást észrevenni, s tovább is nőgatá Coraninit, míg aztán Romvay arca, melyet előbb vékony pír borított, sötétté lőn.

Szerencsére egyik vendég, ki az előidézett helyzet minden kényességét fölfogta, más irányt adott a beszélgetésnek, s ügyes tapintattal elhárítá a kitörést...

Megint nyíltta, fergeteg nélkülivé lőn a láthatár.

Az élcek villany-anyagai a légkörben szét voltak szórva, s hosszasan nem gyűltek össze egy kiszámított gúny vagy negédes célzás villámlásává.

Romvay is annyira elégtelt volt az uralkodó hangulattal, hogy közlékenyvé vált, s a nagy tekintélynél fogva, mellyel barátai fölött eddig bírt, a társalgást csakhamar vezetni kezdé, amennyiben tudniillik versenytársa, a szeszes spanyol bor nem izgatta néha független szárnyalásokra az elméket.

De Romvay a finom rágalmakat szerette olyak ellen, kik jelen nincsenek; a poharak szelleme pedig a jelenlevőkre is eregetett egy-egy nyílvezzőt.

Romvay a nővilágról általánosan szokott beszélni, a tószt és lakoma pajzán szeszélye pedig, főleg Tasziló által képviseltetve, a szépnemből gyakran egyes példányokat választott ki.

- Tudjátok-e - szólt az ifjú háziúr -, hogy Bálint a jövő farsangra megint nejevel együtt fog megjelenni.

- Ámbár neje a tavaszon egyszerre tűnt el Pestről Ákos barátunkkal - jegyzé meg Oszkár.

- S éppen ez okból válóperről is kezdettek itt-ott suttogni - emlité Tasziló.

- És én már kíváncsi voltam, el fogja-e a csábítottat Ákos venni - mond Oszkár.

- S íme, a férj közbosszúságra hűtlen oldalbordájának megbocsát! - szólta Tasziló.
- Mekkora gyávaság!
- Nem merném ezt állítani, legalább minden megszorítás nélkül.
- Hogyan - kiálták többen Romvaynak, ki ezen észrevételt tette.
- A férjnek inkább neje egész életét kell szem előtt tartani, mint egyes hibáit észrevenni.
- Ez a nőtlenség számára rendkívül hasznos elmélet, s általunk teljes pártolást érdemel - szólta Oszkár.
- Igaz - jegyzé meg Tasziló -, közöttünk csak Coranini házas. Mi, kivülről, Romvaynak mind igazat adhatunk. Nekünk Bálintot dicsérni kell.
- De fájdalom - mondá nevetve Coranini -, Bálint azért él nejével, mert azt, bármit tart a világ, ártatlannak hiszi.
- S miért? Mert neje kedves rábeszélő, s mert Ákos a jóbarát álarcával fedi el az udvarló képét
- válaszolta Tasziló.
- Többen értünk e fogáshoz - szólta Oszkár szemeivel hunyorítva és joggal önérzettel ürítve ki a fölemelt poharat, mintha saját dicsőségére innék tósztot.
- Bah! Ilyesmit említeni sincs miért, mert régi szokás, melyhez az újoncok is tudják tetteiket alkalmazni. De egy más finomabb kérdés merülhet föl, egy a művészibb fogások közül, melyről kommentáraink hallgatnak és a gyakorlati élet tapogatózásoknál s bizonytalan sikerű kísérleteknél többet nem nyújt.

Taszilónak, míg e megjegyzést tevé, arcán majdnem tanári komolyság ült.

Vendégei, a félittasak, gyermeki kíváncsisággal néztek rá.

Csak Romvay volt nyugodt hangulatban és Coranini, kinek erős testalkata egy angol hajókapitányénál jobban meg tudta bírni, ha kellett, az orgiák minden kicsapongásait.

- Micsoda finom kérdés van begyedben? - szólta Oszkár Taszilóhoz fordulva. - Hadd halljuk! Mert Alkibiád és a nőhódító Casanova szellemére esküszöm, hogy mihelyt az udvarlások s a kaland körébe vonatkozik, ezen érdemes társaságban akad egyén, ki tökéletesen megfejezheti. Hiszen mind telivérű gentleman ül asztalodnál!

- Önként értetik - válaszolá Tasziló. - Hivatástok, mint a kertész ollójának a fanyesés, a férjek jogainak megnyírbálása. Ez ellen jóízűségnek alig lehet panasza. De mit is akartam mondani? Ah, most már eszembe jutott: hogy az udvarló a férj jóbarátjának mutassa magát, ez eléggé nem ajánlható. Azonban kétséges, minő szerepet vigyen, midőn a nő előtt, kit meg akar nyerni, kell a férj jelleméről, hibáiról, jótulajdonairól, gyengeségeiről vélekedni?

- Én ilyenkor - szólta Oszkár - mindig dicsérem a férjet. Ha a nő fogyatkozásokat lát benne, védelmem alá veszem egy kevésbé. Ha panaszol rá, elismerem ugyan a vádat, de mégis keresek egy gyarló mentséget. Ha ügyetlenséget tanúsít, megvallom, hogy nevetséges modorai vannak, de nem hallgatom el, miként éppen ezáltal nem lehetvén érdekes, annál hübb. Ha gorombasága nejét elégtelenné teszi, kifejtem, hogy csak nevelése volt elhibázva. Ha könnyelműségei jönnek napvilágra, megmutatom, miként kedélye magasabb elánal nem bír, s csupán e természeti fogyatkozásért nem képes isteni nejét imádni. Ha pedig ittasan jön haza, korhely barátjaira hárítom a bűnt, kik ismerik viaszhajlékony jellemét, s tudják, mily gyöngye testalkatú, s mégis szilárd és edzett férfiakkal való időtöltésekbe sodorják. Ez az én elvem. S nem helyes-e? A nő gyöngédségemet bámulni s a férjét még inkább unni fogja.

- A rágalom dicsérgetés által elevenre hat, de hozzá gyermeketeg modor, ártatlan külső kell, hogy gyanút ne ébresszen, s a becsületes Jágókat leghamarább a nők ismerik meg, mert bennük is mindig van egy kevés e tulajdonból - szólt Romvay.

- És éppen ezért - mondá gróf Réthy, ki eddig kevés részt vett a társalgásban - én, ha nőekkel vagyok, kerülöm az álnokságot. Jobb a merész föllépés. Én a feleségnek, ha elárulhat is, minden rosszat s kivált minden furcsát mondok férjéről, s ha túri vagy titkolja, győzelmem biztos.

- S te, Romvay, ezt helyesled-e? - kérdé Oszkár, hozzá mint tekintélyhez folyamodva.

- Sok függ a nők jellemétől.

- De mégis, általában mit tanácsolsz?

- Nincs biztos szabály.

- De legalább a te ízlésed hová hajlik?

- Magasra szeretem a férjet helyezni. Fölkoszorúzzuk az áldozatokat. Így szép az ünnep. Különben is a nő akkor legvonzóbb, ha karjaink közt kétségbeesésig tele van önváddal.

Tasziló fölemelt kezével tapsolt.

- Bravó! - kiáltá - ez az igazi modor. Romvaynak mindig eredeti és talpraesett eszméi vannak. Csak tőle lehet tanulni. Eszemben van a legcsekélyebbnek látszó megjegyzése is. Mennyi életbölcsesség! Oly utakat szokott választani, melyeken kevés halad, de ő sikerrel. A múlt tavaszon is kérdém tőle: láttad-e az isteni X nőt? Igen, válaszolá. S hogy vélekedel róla? Szép asszony. S csak ennyit mondhatsz, szólék, hidegségéért neheztelve. Kellemes külsejű, de... Na, sürgetém... De mint a déli naphól a sugár, ömlik arcáról a hiúság... S te közönyös voltál iránta két órai látás után is, kérdezém ismét. Ha nekem nem tetszett meg ő, felelte vállvonítva, akkor közönyös lennék iránta indulatomnál fogva, az ellenkező esetben pedig számításból.

Az egész asztal elismeré Romvay eszméjének lélektani mélységét.

De Coranini nyugtalanul mozdult ülőhelyében meg.

Romvay pedig sötét arccal hajolt Tasziló füléhez.

- Ez tőled nem volt gentlemani tett - ságá.

- Nem neveztem meg a nőt - válaszolta valamivel emeltebb hangon Tasziló.

- Nyomorult mentsége egy bétise-nek.

- Hogy érted?

- Az máskorra való.

Coranini ajkába harapott.

Romvay most nyugodt kedéllyel fordult a társasághoz, mintha a háziúrral közönyös beszélgetést fűzött volna.

Oszkár megdöbbsent tekintetén látszott, hogy valami kellemetlent hallott.

Tasziló víg és szeszélyes maradt, de mégis némi szórakozást lehetett rajta észrevenni, mely folytonos hatásaival lassanként lehangolta a többieket is.

Másnap Coranini Pesten maradt, várva, hogy kiegyenlítés vagy párbaj fejlődik-e a tegnapi jelenetből?

Egyik sem történt.

Tasziló és Romvay hallgattak, s barátjaik közül senkivel sem találkoznak.

Ah, gondolá Coranini, Romvay nem félénk, Taszilót bátornak tartják, s a sértés világos. Hogyan hát? Hm! Ők nem merik magát az okot, mely vizzályt szült, többé felhozni. Úgy látszik, általuk s általunk közösen ismert nő van érdekelve. És az egész éjjel piquant volt Romvay iránt, mit máskor senkivel sem tett, hangulata egy szerencsétlen versenytárséhoz hasonlított. Minő téveg ez! Ah, nem, mily fonálszál a tévegben! Vagy nem volt-e Júlia levelében Romvay neve is említve? Emlékszem, hallám akkor Tasziló ajkairól Romvayt. És miért marjult ki Sarolta lába? Kinek akart tetszelegi? Ki volt egész nap hozzá legközyösebb? Ég és pokol! Romvay a fürdő alatt nőmnek udvarolt, s nőm a fürdő után titkolózó és zavart... nyugalmát veszté... lelkiismerete háborog.

Az idő hamar változott.

Hűvös, zúzmarás napok következtek az enyhe ősze, mely november elején második nyárnak indult volt.

Hópille és sűrű köd, az ablakokon jégvirágok, a kandallóban pattogó tűz, a városi hintók bakjain prémes cselédek, a divatárus boltok késő estig telve, a varróleányok nem találkozhatnak szeretőikkel, mert sok a megrendelt munka, a kaszinóban még több pipafüst, mint eddig, mindenütt zaj, a színházban nincs üres pad, a jurátusok kezdenek a Wurm-kávéház előtt az üzéreknél köszönni, jótékony célokra a koldulás szépen terjed, a kalendáriumok megjelennek, az *Auróra* már elhagyta a sajtót, a kisasszonyok táncról, zenéről s partikról álmodoznak, a kereskedők példás szorgalommal iratják könyveikből a kontókat, az utcán félig megfagyott csavargókat vezetnek hajdúink a dologházhoz, a hajóhidat kiszedték, a bérkocsisok gorbábbak, a kisgyerekek az angyalt várják aranyos babákkal, a táblabírónak sok ideje van a haza állapotjáról gondolkodni; a falun pedig a gazdasszony szemét a kémény visszavert füstje gyakran csípi, a háztetőn puszta gólyafészek, a sertésólban kevesebb rőfögés, a konyhán feltűrt karú leányok, abárlókéssel kezükben, az ablakra cinege repked, az útszélekről komolyan néznek a hollók a vándorlegényre, vagy ha kíváncsiságuk ki van elégítve, fejüket szárnyaik közé dugják, a bojtár farkasnyomról beszél, s kuvaszai az ablak körül ugatnak, a tiszteletes előveszi tavalyi prédikációját a megváltó születéséről, faágakra a család fiatal reményei lépve vesszőt akasztanak, s nyugtalanul várják a vörösbegeyket, a ringó bölcső előtt hosszú estéken át a guggadó dajka álmos éneke hangzik, a mest'uram a patrónus idvezletére tizenkétlábú verseken töri fejét, a természet még fehérebb köntös után vágyik, a láthatárnak ólmos színe van, a katangkórákat már mind letördelte a szél, a csárdában biztosan száll meg a betyár, a kelenföldi pusztán nagy vadászatok tartatnak; ez az évszak jelleme, s gondolhatják olvasóim, hogy a november 11-i lakoma óta már néhány hétnek kellett eltelni.

Tasziló csak egy rövid látogatásra jött Coraninihoz, s megint kimaradt.

Úgy látszik, őt gondatlan és illedelmetlen magaviseletének emléke nyomta, bár az, a külszín után ítélve, legkevésbé Coraninit érdekelhette.

Tasziló helyét azonban sokan pótolták.

Egészen új egyénnel szaporodott a társaság.

Köztük Romvay tűnt fel.

Az ifjak körüle csoportoztak.

De a szép Sarolta most sokkal visszavonultabb volt, mint tavaly.

Senkinek sem óhajtott tetszeni.

Nyájasabb hangulatát sem eleveníté belső öröm, öltözeténél a fővárosban újabb divat is volt, s mindinkább azon rossz szokást vette fel, hogy figyelme, gyöngédsége leginkább a férjre volt halmozva.

Ez már többeknek feltűnt.

Még alig huszonhat éves, s már a lemondót akarja játszani - gondolá Oszkár - ...mily különös!

Ah, a férj egyebet vélt különösnek.

Mozdulatlan arcvonásokkal, de a lélek hiúz-szemeivel kísérte Romvay és Sarolta tekintetét, szavát, lépését, érzéseit.

Mély elméje, ha az irányt meglelte, az utolsó részletekig mindent akart és meg tudott fejteni.

Elvénél fogva a gyanú ki volt zárva szívéből, de ha óvakodásai mellett is be talált csúszni, nem késhetett sokáig a meggyőződés, a tisztába jövetel.

- Nőm elsápadt, midőn először látta Romvayt. Szeméből később neheztelést olvastam s félelmet is. Két tűz közt van, ha nem távozom és mégis kerüli Romvayval magára maradni. S ez szerencsés udvarlónak kedvetlen, visszautasítottnak igen önhitt. Mindketten a tiszta égen is zivatart látnak, melynek közelítésétől tartanak. A megaláztatás kifejezése most az egyik, majd a másik arcon villan fel... Ah, nőm nem boldog, nem szerelmes... s nem ártatlan. Semmi új vonzalom titkát nem őrzi keble, s mégis az örökre zárva akar előttem maradni. A sors kockája el van vetve. Isten veled öröm, házi csend, életnyugalom! Merészül játszottam, midőn a hiúságot és szerelmet, a tetszelgési vágyat és nőhűséget összhangzásba tarthatni hívém. A démonok győztek. Minden veszve. Szegény Sarolta!... Ah, a férfibüszkeség és önérzet!... El, el, vad eszmék! Mért ne kétkedjem a valóságban? Mért ne hunyjam be szememet a rémítő világosság elől? Hiszen álmodni akarok!

Coranini azt tette fel magában, mit a kihűlt szív könnyen teljesít, de a szenvedélyes mindig megszegett.

A várás!

Midőn kedvesünk nem siet karjaink közé, vagy a légyottra jelölt óra nem akar ütni, s minden másodpercének lassúságával a szív gyors dobogását gúnyolja...

A várás!

Midőn a nő becsületét, házi boldogságát, vagyonát kockáztatá, s a legcsekélyebb gyanúra kitagadottá, megvetetté és ínség martalékává lehet; míg a férfi, kit vár, azért késik, mert útközben egy boltba lépett, hogy szivarját meggyújthassa, s a kacér dohányáros lánnyal elfecsegi az időt...

A várás!

Midőn mi hosszas idegizgalmak miatt tikkadtan ülünk rejtekünkben, hová két tündérszem intésére vonulánk, s nagy öntagadásba kerül, hogy a perzsa királlyal fel ne kiáltunk: egy országot egy pohár vizért! És szünetlen eszünkbe jut e vers:

Ó, ha a lelki üdvösségért
Csak félannyit is szenvednénk,
Mint mennyit szenvedünk a nőkért,
Valóban angyalok lennénk.

Míg ellenben az imádott lény a teaasztalnál kedélyesen beszél férjével, és annak tányérára vékony sonkaszelettel borított vajjas kenyeret rakosgat...

A várás! Ah, a várás, a tragikai és komikai helyzetekben egyaránt alkalmatlan, de legnagyobb mértékben akkor válik kínessá, mikor a légyott minden veszélyeit magával hozhatja, anélkül, hogy örömeit élvezni akarná.

Sarolta nyugtalan volt. Néha lélegzetét is föltartóztatta, mintha amiatt volna gátolva lassú lépteket hallani, néha szívére nyomta kezét, hogy annak éles verését mérsékelje, s hogy jobban különböztethesse meg a távoli lódobogás nesztét, néha pedig gyanúsán vagy döbbenve tekintett maga körül, az ablakon kidugta fejét, átment a szalon melletti szobákba, kijött az erkélyig s meg visszatért.

Ő várt, aggódva várt, s a késedelmén csodálkozott.

A nap már fenn úszott magasan.

Az óramutató a tízes számhoz közelített. A pusztán, ameddig csak a szem vezet, nincs mozgás, az udvaron a kutyák már rég nem csaholnak, a vadásztársaság túl tüskéken, túl bokrokon, ki tudná, hol.

Sarolta öltözékén nem látszik semmi kacérság.

Ő az igéző reggeli pongyola előnyéről lemondott, s egy háziasszonynak, ki rendes foglalatosságai után jár, egyszerű toalettjét hordja.

Ah, de arckifejezése... azt nincs időnk lefesteni, mert már közel az erkélyhez a groom gyönyörű alakú, izmos, ideges, vékony fejű s fölnyílt orrlyukú sötétsárga arabvért vezet, s Romvay a szalonba lép.

Sarolta komolyan mutatott neki egy karszéken helyet, míg maga nem a kerevetre, nem a taburettre, díványra, balzacra, de egy kis asztal előtti székre ült, nőmunkák, olló, hímzőtűk,

rámák mellé, mi első tekintetre bizonyos prüdériának tűnt volna fel, ha egész magatartása, szemének komor kifejezése és hideg, majdnem lenéző tekintete, mellyel Romvayt büntetni vagy az illem korlátaira figyelmeztetni akarta, nem vezetnék a lélekismerőt sokkal határozottabb, sokkal mélyebb kedélyhangulat sejtésére, mint amely most a kacérság bármilyen eszközeit igénybe tudná venni.

E helyzet, e tartózkodó modor a gyakorlott és vakmerész Romvayt is zavarba hozta.

- Ah, imádott Saroltám - sóhajtá -, mily szigorú törvényeket szab kegyetlen szeszélyed azok elé, kiket rabjaiddá tevél! Midőn a kétségbeesés szélén állottam, a boldogság kellő közepébe ragadtál, mert végtére s ó, e nem remélett öröm majd megrepeszté keblemet, már nem ellenzéd többé, hogy tanúk nélkül láthassalak, beleegyeztél, hogy lábaid előtt önthessem ki szívemet, s én sieték hozzád, túragadtatva az örömtől és a szerelemtől... s te!... meddig nem mosolyganak ajkaid? Miért fogadsz oly hidegen?

Romvay közelebb tolta székét a Saroltáéhoz.

Arcán színletlen hév volt, mozdulataiban bensőség.

Látszott, hogy a szép nő inkább érdekli, mint egy világfinak, ki csak kalandokat űz, tanácsos.

- Ön - szólt Sarolta vádlón, bár nem minden megindulás nélkül -, ön megszegte kívánságomat, s nem teljesíté lovagi kötelességét.

- Kedves Saroltám, minő hang?

- Ön egy nőt üldöz.

- Hogyan? Én?

- Jelenlétével.

- Az ég legyen bizonyosságom, érdelek-e ily bánást?

- Ön határtalanul szerencsétlenné tesz engem.

- Pedig öröméért életemet, nyugalmaért lélekcsendemet, megelégedéséért üdvömet adnám oda.

- Üres szavak!

- Sarolta!

- Igen, cifra, de elkopott szavak, melyeket nyalábbal lehet a legsilányabb regényből is átkölcsönözni, s pengetésükre sem ész nem kell, sem szív.

- Imádott Saroltám! Mily hosszú, mily kínos várakozás után nyerhettem meg az istenektől is irigyelt pillanatot, midőn ön közelében és tanúk nélkül vagyok! A remény már örökre elhagyni készült, erélyem, hitem megtört. És most, mert véletlenül ért e szerencse, boldogságom talán elviselhetetlen volna, s ugye, azért mérsékli azt vádjaival?

Coranini neje ingerült kedéllyel, de kimért és rezgő hangon mondá:

- Találkozásra csak azért szólítottam önt, hogy érezhesse, mennyire szükségem van gyöngédségére, mennyire vártam öntől kérésem teljesítését, s mily mélyen sért a csalatkozás. Ön életét adta rendelkezésem alá, én csak egy kevés feláldozást kívántam, s megtörtént-e?

- S engedetlenségem nem szerelmemet tanúsítja-e?

- Mit tartsak ezentúl a férfi-büszkeségről?

- Többet, Sarolta, mint amennyit tarthatna, ha házától kimaradtam volna - szólt komolyan Romvay. - Hallgasson meg! Ne tiltsa szólanom! S ha aztán mégis hibáztat, akkor legalább vádjai komolyaknak fognak előttem is látszani.

- S most nem? - kérde Sarolta csodálkozással.

- Most... de ne haragudjék, most egy kevés kokettériát sejtek bennük.

- Ah, ég, ennyire süllyedtem már! - kiáltá a nő, arcát kezével eltakarva.

- Bocsánat! Ezerszer bocsánat gondatlan szavamért - esdeklék Romvay lágy hangon.

Sarolta egy könnyet törölte ki szemeiből.

- Szóljon ön - mondá -, tudni akarom bűnömnek egész horderejét. Mit szándékozott az imént előhozni? Szóljon.

Valami parancsoló és hideg volt Sarolta tekintetében, mely Romvayt sérté.

- Mentségemre csak a történeteket kívántam emlékezetbe hozni - jegyzé meg ez.

- Tegye, kérem!

- Jól van. Tehát egy boldog óráig bírtam önt. Karjaim közt vala szerelemmel, feledőn, áten-gedőn... Vagy tán hűtlen volnék előadásomban? S nem védi-e minden nő magát sóhajokkal, tiltó szemmel és esdeklő arcvonásokkal?... Ön átengedő volt, amennyire csak a szemérmes nők szoktak.

- Tovább! - szólt Sarolta, az iszony miatt alig hallható hangon.

- Másnap reggel kegyed eltűnt a fürdőről, s egy levelet hagyott hátra, melyben kér: feledjem el, ne lássam, ne ismerjem, ne kövessem sehova, s melyben különösen megtiltja, hogy házánál soha többé ne mutassam magamat. Könnyű feladatok, csekély kívánságok! Feledni önt és kerülni; mi lehet egyszerűbb, nemde? Ah, Sarolta, kevésbé ismerte a szerelmet vagy hiúsá-gunkat, ha levelét komolyan írta. Én nem követém rögtön önt, mert ez a különben is felöltő távozást botrányossá tette volna, de beírtam nevemet a vadászok és idomárok egyletjébe, hogy jogos okom legyen a kelenföldi pusztán gyakran megjelenni. Mihelyt pedig a szezon kezdődött, arany álmokkal Saroltám szerelméről és saját tapintatom iránti elégtelenséggel sieték a hajhákra, Coranini szívesen fogad, de kegyed úgy, mintha csakugyan sohasem látott volna. Mire magyarázhattam ezt? Az én körülményemben egyik udvarló a fürdői távozástól kezdve a viszontlátáskori hideg modorig mindent finom kacérságnak venne, mely a megtagadások által törekszik az érzéseket ingerelni, a vágyat örültségig fokozni. S hát a másik udvarló? A másik talán azt gondolná, hogy az első légyott utáni visszavonulástól büszkesége halálosan van sértve, s mindenáron új találkozásokat eszközölné. S mindkét esetben nem kétségtelen-e, hogy nincs udvarló, ki kegyed megtiltásaira hajlani fogna? Én pedig, Saroltám, még emellett szerelmes is lettem önbe a gyöngeségig, a nevetségig az, és százszor szerelmesebb éppen a fürdőből távozása óta, mely szívtelen, de igézőn eredeti ötlet volt. Minket, kik minden árkádiain rég túl vagyunk, inkább varázsol le a nők kegyetlensége, mint olvadékony érzelme, és a kacérságot, mely izgat, jobban szeretjük, mint a kedélyt, mely megnyugtatni és kielégíteni vágyik.

Sarolta Romvay nyilatkozatára egész helyzetét ismerte már.

Látta, hogy a tetszelgési szomj, ha egyszer azt a férfiak észrevették, mindenre kimagyarázóul fog használni. Látta, hogy a nő egy ballépésből, melybe könnyelműsége vonta, alig menekülhet új tévedések vagy félreértés nélkül, s hogy a bűn által nemcsak a lélekcsend vész el, de azon varázs is, mely az illem korlátait fönn tudja tartani, és minden vakmerőséget visszatilt.

Ez megtörte Sarolta büszkeségét, meg erélyét. Tekintete alázatosabbá s hangja majdnem rimánkodóvá vált.

- Romvay - szólt, felemelve kezét -, az Istent hívom tanúságu, és sújtsa az ég haragja, ha nem a valót mondom! Igen, az élő Isten bizonyoságu, hogy egyedül a bűnbánat s gyöngeségu miatt szégyen tétette velem e lépéseket, melyekben ön finom kacérságu keres. Nem volt semmi utógondolatom folytatni oly viszonyt, mely következményeinek rémítő jelentőségu miatt azóta aludni nem hagy, s ébren bőszi álomképekkel üldöz. Ah, ha férjem gyanítaná? S ha nem, akkor egész életem át összezúzott szívvvel mosolygani, színleni ártatlanságu, reszketni a botránytól, örömet mutatni, kétségbeesést érezni, s ezen ellentmondások közt elveszteni az erkölcsi támaszt? Ó, Romvay, ön nem akarhat engem semmivé tenni! S én csak azt kívánom, hogy kerüljön, hogy tekintse végképp megszakítottnak ismeretségu, s hogy engedjen hallgatása és kimaradása által annyi bátorsághoz jutnom, amennyi megmenthet a süllyedéstől.

- Sarolta! Határtalanul szeretem önt. Csak ez válaszom.

Lángolón ragadta meg a szép nő kezét.

- Romvay - mondá Sarolta -, ha ön így nyilatkozik, akkor nemcsak bűnbánattal, de undorral is fogok gyöngeségu visszamelekezni. Vagy egy közönséges rouéért áldoztam volna-e föl magamat? Romvay! Engedjen nekem egy kevés önbecsülést. Nemes modorával győzzön meg, hogy nem vagyok egészen elveszve.

- Imádom önt, Sarolta! Mit tudjak mást felelni?

A szép nő haraggal vonta ki kezét Romvayéből.

- Akarja-e férjem gyanúját fölbreszteni? Akarja-e, hogy általa eltaszítassam? Az ő arcát rég nem láttam derülni. Hangjában valami idegen, modorában valami rejtélyes van, mely rosszat sejdített, s mély nyugtalanságukkal tölt el. Néha hinnem kell, hogy féltékenységu kitörési ponton áll, s hogy a történekről értesült. Ó, én iszonyú sors elé nézek. Coranini nem tűrhet házán szennyet. Midőn szemem néha kezére vetem, úgy rémlik, mintha egy lemosott vérfolt helyét még észrevenném azon. Álmomban látom-e ezt vagy ébren, vagy homályos hírekre emlékszem megbosszult hűtlenségről, mit tudom én? De rettegek, szívem jégdarabbá lesz, lélegzetem és ereimben a vér megáll. Szörnyű, szörnyű! Önnek most egy gondatlan szava, egy bizodalmas mosolya hozzám intézve, hozzám, ki eddig játszottam érzéseimmel, ki szeszélyeimmel gondot, ünnepeletésemmel gyanút nem gerjesztettem... ah, végveszélyem lehetne. Eltaszítana magától, kiűzne lakából. S hova lennék a széles világban? Nézzen reám, Romvay! Tudnék-e koldusnő lenni? Fázom, fagyok, künn hideg szél fű, hópile verdesi az ablakokat. Isten önnel örökre! Könnyeimet látja... távozzék.

Oly gyermeteg és sivár volt Sarolta fájdalma, hogy aki kérésének ellenállana, a szemérmert nem ismerné; aki pedig engedne, az a bódító ingert nem, melyet egy szép nőnek a veszély eszméivel űzött öntudatlan kacérkodása és a bú prűdériája önt érzékeinkbe.

Romvayt, kit Saroltának utóbbi visszavonulása és hidegségu szintúgu izgatott, mint ezt régebben az ő közönye, nem mondhatott könnyen le vágyiról. Hitte, hogy soha nő inkább nem érdeklé, s természetesen, mert soha nő még ennyire nem sérté hiúságu. Ó Coranininé szavai-ban célzatot látott azon esetre, midőn a férj féltékenységu miatt botrány támadhatna, s e célzatban maga részére reményt. A szép nő óvatos, gondolá, s jövendőjét minden lehetőségu közt biztosítani akarja.

Ez a gordiuszi csomó! Hogy oldjam meg? Vagyonom, fűzé tovább, nagy zavarban, de végre is tízszer több, mint a Coraninié. Állásom előnyt nyújt Saroltának. Az elválás kieszközölhető.

Miért ne legyen hát, ha különben a skandalum előáll, nőmmé?... Hm! Hátha kevesebb vagy homályosabb ígéret is megnyugtató? Miért ne tartanám későbbre az utolsó szót?

A leírt eszmék egy másodperc alatt futottak át Romvay agyán.

- Saroltám - mondá hévvel -, mennyire megszegyenít aggodalma, mint lealáz félelme! Kivel érzésem közös, nem az-e vagyonom is? Ne tudnám-e annyi kényelemmel venni önt körül, amennyit itt látok? Házamnál ne lehetne egy nő, ki sorsát az enyémmel kötötte, boldog? S az ön társasági helyzetét nem volna-e könnyű védni és fönntartani? Szerettetni Saroltától, ah, mennyi büszkeség és üdv van e szavakban! Miért tehát minden kislelkű aggodalom, szívem istennője!

Romvay óvatosan kerülte ki a válás említését és a házassági ígéretet, s ki szavait, mint a diplomáciai nyilatkozatokkal bánni szokás, ízekre taglalta volna, az miattok inkább nyitna ajtót, mint szívet. De Sarolta sokkal magasabb hittel van magáról és állásáról, hogysem Romvay ajánlatában kétértelműséget keressen. Megszegyenülve volt tehát, eltörpült önérzete, lesüté szemeit, könnyei omlottak, térde reszketett.

- Ah - sóhajtá -, miért kell bűnömről az utolsó fátyolt is leemelnem. Szánjon meg! Távozzék!

- Söt lábai elé borulok.

- Az Istenért!... én önt nem szerettem! - kiáltá Sarolta visszavonulva.

Romvay sóbálvánnyá lett.

- Én férjemet szerettem, mindig őt szerettem - rebegé a vétkes nő.

- Megőrülök! Hát hűtlensége, Sarolta?

- Nem szívemé volt.

- És a légyott?

- Csak az ön közönye ingerelt. Elvesztém eszemet és... sodortattam, vonattam. Átok hiúságomra!

Romvay úgy tudhatta volna ezt, mint aki mesterségesen vezet a mélység fölébe egy csermelyt, hogy zuhataggá váljon, s mégis csudálkozott, elrémült.

- Játékot üz-e velem Sarolta?

- Valót mondok, gyalázatokat vallám be.

- Ha, ha, ha! - nevetett görcsös izgatottsággal Romvay. - Férje csak úgy hiheti el, hogy őt szereti, mint én, hogy egészen közönyös volt irántam. Karján nyugodt ön? Az enyémen is. Csókjaival kábítá? Ajkaim is érezték azok édjét. Hol van a különbség? Vagy tán kényszerhez nyúltam? A csábítás mesterségeit merítém ki? Segítsen emlékezetemnek! Úgy rémlik, hogy nem is udvaroltam. De miért vitázzunk a múlttól? Ön most csak tréfált velem. Ellenkező érzéseken akar átvinni, míg fáradtan, mámorral, szédelegve esem piciny lábai elé, s kérni fogom: taposs le, könyörülj; alázz meg, emelj magadhoz; nevéss ki, szendén mosolyogj rám; játsszál, szeress, feledj, megint szeress, törj szét, s alkoss össze ismét eszményeddé! Mily szép a nők e hatalma, s mint hízelg hiúságuknak!

Sarolta nem tudott szólani. S hogyan bírt volna erőhöz és hanghoz jutni? Csak szíve dobogott, s oly lázasan! Romvay elrémíté, megsemmisíté. Ámulat arcán, zsibbadás ereiben, halál keblében. Ráomlott a bűn egész súlya, mint egy leszakadt felhő.

- Ah, átok! - sóhajtá.

Romvay karjai közé szorította.

- El innen!

Romvay közelebb vonta magához.

Arcát érte lélegzete.

Sarolta kezét veté közbe.

Romvay fölnyúlt, hogy eltaszítsa azt.

E mozdulatra Sarolta félig kifejtett karjai közül, s hirtelen megrántá a csengettyűt.

- Az istenért! Mit tett ön?

- Komornámat hívtam be.

Egy másodperc, s az ajtó felnyílt, és a komorna helyett belépett a férj.

Coranini vadászatra volt öltözve, vadászfegyverekkel.

Látszott, hogy az élvező, mulató társaságot hagyta oda, mint Romvay; de nem hozott magával groomot, kinek a felesleges terhet válláról átadja.

Tekintete sejteté, miként a csengetés előtt már a szomszéd szobában volt, s így a párbeszéd lényegesebb részét hallhatta.

Saroltának köd vonult szeméire.

S Romvay?... Ő többször forgott már párbajokban s becsülettel. De mégis most contenance-ából sokat vesztett.

Coranini az asztalhoz lépett, kihúzta fiókját, papírt, tollat, spanyolviaszt vett elő, s nejének, ki ritkán szokott írni, tintatartóját rendbe hozva: - Önnek van-e pecsétgyűrűje - kérde Romvaytól.

Ez hirtelen maga sem tudta, hogy mit hebeg, de szemével középujjára tekintett, hol címeres gyűrűje fénylik.

- Tessék leülni, gróf úr!

Coranini az asztal előtti karszékre mutatott.

Romvay gépileg engedelmeskedett.

- Írjon!

- Mit - kérde ez fojtott hangon.

- Nem véghagyomány. Miért reszket keze? Csak kötelezvényt, folyó, egyforma betűkkel. Majd tollába mondom én.

Romvay nagyot lélegzett.

Egy tízezer forintos adósságlevél kész volt.

- Szerencsés kifejlődés - gondoló Romvay, a tollat le akarva tenni.

- Csak tovább - szólt Coranini. - Másolja le a kötelezvényt, szintén aláírva.

Romvay meghökkent, de nem vonakodott.

- Kész?

- Igen.

- Ismét le kell másolni.

- Ah!

- Kész?

- Leírtam.

- Újra.

- De Coranini úr!

- Semmi kifogás.

Rövid szünet.

- Megvan?

- Ez is kész - sóhajta Romvay Coraninire tekintvén, hogy vonásairól utasítást vehessen a jövő percre nézve; de ah, az ájult Sarolta férjének arca dermedt, mozdulatlan és iszonyú volt. Nagy Isten, gondoló Romvay, ő megőrült! Mi történik még velem? Veszve vagyok!

- Tovább írunk - szólt Coranini.

- Természetesen - válaszoló egész alázattal Romvay.

Midőn tíz kötlelevél elkészült, Coranini egyenként megvizsgálta, összehajtá és zsebébe tevő azokat.

- Tudom, hogy ön hallgatni fog a történekről, mint a sír. Hisz minek halnánk mindketten meg egy napon, egy percben? De legyen szabad innen már kikísérnem önt.

Coranini előparancsolta Romvay lovát és magát.

- Most visszatérünk a vadászatra. Barátainknak nem szabad botrányt gyanítani. Nóm becsülete mindenek fölött. Arról a legkisebb szennyfoltot kettőnk vére fogja lemosni. Ez önként értetik. Mosolyogjunk, fecsegjünk, legyünk vígak s egymás iránt különösen nyájasak. Én a vadász-ebéden, melyről még el nem késtünk, önre köszöntök poharat, s ön az én egészségemre.

Ezzel elvágattak.

Mostanig tudtam, gondolá Romvay lóhátról, hogy Coranini híres idomár, híres lovas, híres vívómester, híres lövő, híres tervkovács, híres jószág-ranzsírozó, és híres kártyás, de hogy híres escamoteur is legyen, s oly szépen tudja pénzemet zsebébe varázsolni, ezt csakugyan nem képzeltem volna. Százezer pengő! Diavolo! Hisz vagyonomnak legalább ötödétől elcseppentem. Aztán adósaim hirtelen föllázadhatnak. Ah, már torkig ülök a pénzzavarban. Így jár az ember azokkal, kiknek családját senki sem ismeri, s mindamelllett a jó társaságokban szerepelnek. Ő croc, s mégis crème-ünkben van. Ő csaló, s mégis közöttünk ül, eszik, nevet, társalog. Példátlan, hallatlan! Történt-e ez gentlemanokkal valaha? Mi sohasem voltunk elég szigorúak, elég kizárólagosak. Lám a következés! Ah, ki adja vissza nekem a százezret?

Romvay mindezeket eleget töprenkedett, de ügyelt annyira mégsem mélyedni elmélkedések közé, hogy Coraninivel udvariasan ne beszélgesse.

A tanyához közelítettek.

Hideg szél fűjt, azonban Romvay homloka még mindig meleg.

Ő megfizettette neje erényét, gondolá megint. Százezer forint! Szeretném hajamat kitépni. Helyzetem iszonyúan nevetséges. Halálomkor sem gyónom meg. És Sarolta tudta-e, előmozdította-e a férj tervét? Ó, ő iszonyúan megalázott, semmivé tett, de mégis, mégis itt ártatlan. Nem lehetett keze e nyomorú spekulációban. Kecses kéz, fehér kéz!... Szegény, tört lilium!

- Ah visszaérkeztetek - kiáltá Oszkár s utána más és megint más.

A társaság a víg Coranini és a víg Romvay körül csoportosodott.

Beszéltek, nevettek, s új vadászat rendezéséről értekezének.

Térjünk Saroltához.

Ő előbb talán egészen magánkívül lehetett, de később, mint ködképeket látta a bős történet jellemzőbb részleteit szeme előtt átvonulni.

Iszonyú valóság, rémítő álmok, ha csakugyan nem volna való; ah, de férjének és Romvaynak szavait mindinkább hallá, s nem kétkedhetett többé. Midőn Coranini a kötlevelekkel zsebében az ajtónál volt, a kerevetről egy mély sóhaj hatott füléig, s a távozó Romvay is, bár saját gondjai miatt igen elfoglalt vala, félénk visszatekintésével tanúsítá, hogy hallá azt, s hogy idegei megrezgettek. Sarolta férje után akart rohanni. Kezét, köntösét akarta megragadni, lépései elé akarta vetni magát, s a porban csúszva követelni, hogy törével döfje át szívét, hogy ne engedje élni egy óráig, egy percig sem, de lábai erőtlenek voltak az iszony és gyöngeség miatt, s alélt lelke, mint a hamvakkal fedett üszök, csak alig pislogott, alig világolt, s föl-föllobbanva, megint sötétségbe borult.

- Istennek hála, meghalok, a természet kegyelmesebb, mint ő... ah, bágyadás tagjaimban, elalszom, nem kell fölbredni! Ő pénzt vett el értem, pénzt!

Midőn Sarolta egészen magához jött, lódobogás sem hallatszott többé. Coranini és Romvay rég elvágattak. Az udvar néma, zajtalan volt.

Sarolta sokáig nem mert megmozdulni, félvén, hogy a legkisebb neszre komornája be fog jönni, s kérdezheti őt, rátekinthet.

Végre halk lépéssel az ajtóig ment, hogy bezárhassa. Nem tudott egy helyen ülni, s kezdé minden bútor üldözni. Ah, e karszékről Romvay írta a kötelezvényeket! Ezen asztalra támasztá könyökét Coranini, midőn vad tekintetével a pénzt kicsikarta! És a többi tárgyak is mit nem beszéltek képzelődésének, minő emlékekkel nem rémítették? Itt ragadta meg karját Romvay, amott vont a keblére; e csengettyű-zsinór adott a férj belépésére alkalmat! Szent ég, mennyi iszony mindenütt!

Sarolta félt az ablakhoz közelíteni, mert az udvaron csavargó, figyelő cselédek lehetnek, kik sejtik, mi történt, s nézni akarják őt. Idegen is jöhetett. Ah, a rossz hírnek szárnya van, trombitája! Egybecsődíti a népet, kíváncsiakat gyűjt. S hogy léphessen Sarolta az ablakhoz? Künn füttyöl a szél, zúgni kezd. Vajon nem beszél-e a lég: e nőért adtak pénzt... pénzt?

Az órák teltek.

Sarolta idegizgatottsága szűnt, s már nem annyira fantasztikus, mint mélyebb és valódibb aggályok kínozták.

A vadászat végéhez közelített, hisz késő délután volt.

Nekik érkezni kell. Az udvarlóknak, a szalon hőseinek - kik mindent meghallani, minden mulatni szoktak - hamar kell a vadászból megtérni.

Semmi kétség, hogy az ismerősebbek, mielőtt Pestre mennének, Saroltával társalogni, tréfálni, ábrándozni, rágalmazni, azaz időt tölteni akarnak, s tán késő estig, mint gyakran tévék.

Mily rémítő percek!

S ő hogyan ne árulja el magát és helyzetét? Ha betegséggel mentegetőzik, és nem fogad senkit, figyelmet gerjeszthet. Ha szalonja nyitva lesz, honnan szerez, lélekerőt gondolkodni, szólni? S

arcának kifejezése még földült, szemhéjain égő könnyek friss nyomai! Kedélye csordultig tele kinnal, s a legkisebb mozgásra nem ömlik-e ki? S hát egy dévaj, egy finom, de kétértelmű célzat a nőkre, a szívre, a szerelemre, minő következtetést nem idézhetne elő?

Saroltát ezen iszonyú kérdések toalettszálához hajták. Öltözködött és zokogott, igyekezett könnyei nyomát eltávolítani, s megint sírt, fuldoklott.

Komornája soha még ilyen jelenet tanúja nem volt, s ha szólt, úrnőjénél új fájdalmat keltett, ha hallgatott, új gyanút az iránt, hogy többet tud, mint beszélt.

Végre szabad légen, a kertben lehetett Sarolta.

A nap a láthatár alsó szegélyén volt, vérvörös arccal.

Felső meleg köntösben is hideg alkony vala.

A gyöngé nő nem érzé a metsző szelet, szemei a rónán függtek.

Távolból lovas alakok vonultak... ah, hála az égnek, Pest felé.

Megint újak tűntek föl, szintén arra tartván.

Végre homályos és üres, aztán sötét lön a láthatár.

Senki sem jött a kelenföldi kastélyba, maga a férj sem.

- Mi vár még reám - sóhajtott a nő.

Álmatlanul tölté az egész éjet.

Másnap Coranini házánál különös dolgok kezdődtek.

Zsidók jöttek ki, a téli takarmányt megnézni.

Kereskedők hajtottak el ökröket falkákban.

Gyönyörű telivér lovak tűntek az istállóból másfelé.

Néha megjelent az udvaron Coranini idegenek társaságában, aztán Pestre kocsizott.

A házban a cselédség összedugta a fejét, s találgatá a megfejthetlen jeleneteket.

Később egy alkusz a szoba bútorait is vizsgálat alá vette.

Mindez oly nyilvános s mégis titokszerű volt.

És Sarolta kedélyébe is az új változások új benyomásokat vetettek, új titkokat szöttek.

Ah, mennyit élt ő öt nap alatt, s minővé váltak visszaemlékezései!

- Ez az ember - sóhajtá, mert nem merte többé férjének nevezni Coraninit, nem magányban s gondolatban is -, ez az önző és hideg lény sohasem szerethetett igazán. Mindig leste, hogy hasznot vonjon bűnömből, kereskedelmi cikknek nézte erényemet, s midőn pénzt... pénzt szerezhetett érette, ki van elégítve, csendes. Szent istenem, pedig mint látszott hozzám ragaszkodni! Ha volt nő, ki imádtatva képzelte magát, az én valék, s ha volt, kinek lelkiismerete szigorúan ítélte egy bösz óra vétöksúlyáról, az az én túlérzékeny lelkiismeretem. Ha, ha, mennyi kárt okoztam neki sokáig óvott hűségemmel! Ah, örülés, részegítsd meg elmémet, hogy nevessek szeme közé annak, ki hiszi, hogy egyenesen kell járni, s nem a tántorgás az élet kéje, és sárban fetregés hivatásunk!

Sarolta belátni vélte, hogy bármit hibázott is ő, Róbert hozzá nem méltó.

Fölidézé emlékezetében múltját percről percre. S most minden örömet, melyet Coranini karján élvezett, tisztátalannak és csalfának talált. Egész házi boldogságát ámításnak hitte. Meg akarta vetni azt, ki a férj nevét bitorolta, gyűlölni és utálni akart, de addig átkozta, addig gyűlölte, míg sírásra fakadt, mert érzé, hogy szereti.

Eddig a tetszelgési vágy miatt sokkal inkább volt figyelme a világra fordítva, hogysen saját szívébe tekinthessen.

Nem ismerte annak mélységeit.

De egy vihar fölnyitá e tengert, s most fenéig látott.

Coranininak nagy áldozattal sikerült a kelenföldi pusztát a tulajdonosnak a haszonbér fölbontásával visszaadni.

Ekkor Romvay tíz kötelezvényét egyenként áruba bocsátotta.

Azonban a grófnak tetemes vagyona mellett is igen mérséklett hitele volt, s akkori pörrend-szerünk senkit sem kecsgettetett tőkepénzét másoktól megvásárlott adósságlevelekbe fektetni.

Önként érthető tehát, hogy Coranini a százezer forintért alig kapott félannyi pénzt, kivált miután csak öt procentes métallique-okat, teljes értékű szelvényeket és bankjegyeket fogadott el, de a leghíresebb bécsi kereskedők váltóit is visszautasítá.

Mivel pedig éppen százezret akart keze közt látni, hogy a hiányzó ösziellet utolsó fillérig megszerezhesse, eladta terméseit, ingóságait, házi bútorait s még telivéreit is.

Ki hamarább hozott pénzt, azé volt minden, bármely olcsón is.

Végre egybetéve s egy kis szekrénybe zárva volt a százezer, és azzal gyorsan hajtattott Pestről a kelenföldi pusztára.

Ő Sarolta szobájába nyitott.

Arcának ércült kinyomata volt, szigorú és nyugodt.

Nem látszott vonalain küzdés, bánat vagy harag, de az idő nyomai voltak azokra vésve.

Öt nap alatt ugyanannyi évnél többet vénült.

Redők homlokán, szeme körül s beesett arcán.

Fekete haja szürkülni kezdett.

- Sarolta - szólt tiszta és egyenlő hangejtéssel -, midőn most négy éve oltárhoz vezettelek, hosszas fontolás után tettem e lépést. Fényesebb szerencse, mint amit én nyújthaték, eshetett volna osztályrészedül. Csoda szépséged, mívelt elméd s alapjaiban nemes kedélyed, minő álmokra nem jogosíthattak fel? És ki nem lehet vala büszke bírásodra? Királyok jegyesének, a költők ábrándképének beillettél, a legfőbb hatalom és a legmélyebb kedély jutalmul óhajthatott téged.

Csak egy gyöngeséged volt, s az is kellemes és ígéző. Ha kevésbé rettegtem volna indulatos véremtől, s ha kevésbé fékezem vala magamat, tán sikerülhete mérsékelni jellemednek e hibáját, de kiirtani nem. Én ismertem a nőszívet, tudtam, kacérságodnak mekkora hordereje lehet, és azt is tudtam, mennyi csalódást bír el keblem, s hol a határ, melyen túl, ha szerelmem nem is, minden viszonyom veled szét fogna szakadni. Sok tusakodással, de semmit nem hagyva ki számításomból, hánytam el sorsom felett a kockát. Veszték s érette csak magamat vádolhatom... Ne sírj, Saroltám, hallgass tovább! Kítőró érzésed figyelmedet megzavarja. Rövid leszek. Szedd össze erődet. Üljj mellém e székre. Hadd folytassam.

Sarolta némán engedelmeskedett.

- Csábítódon - ki mint nyilatkozatából gyaníthatod, maîtresse-ként szeretett volna bírni, mihelyt nevedet tőled elvonom -, Romvayn, nem bosszultam meg magamat, ne hidd! Őt csak megbüntettem. E nyomorult elragadta tőled a boldogságot, de legalább a kényelmet nem. A hajótörésből, mely a drágább kincset tengerbe süllyeszté, a hullám mégis partra vetett annyit, amennyiből elégtelést nem lehet ugyan szerezni, azonban apró örömöket, gondatlan perceket és aggály nélküli éveket igen. Sarolta, e szekrényben, melyet asztalodra tettem, elég vagyont fogsz találni. Az sajátod.

- Ó, Coranini - zokogá a nő, s többet nem szólhatott... csak kezével intett.

- Ne vonakodjál, Sarolta! Fogadd el! Anyád szegény, nénédet más öröklí, s te kényelemhez, jóléthez vagy szokva. Gyöngé alkotod nem dacolhat a szükséggel, finom tündér tested nincs nélkülözésekre teremtve. Ó, szépség királynője, hogy hordhatnád az életnyomor koldusruháját. Minő látvány volna ez!... Könnyeid megint zavarják figyelmedet. Végy erőt magadon. Hallgass tovább.

Sarolta, ki gépileg engedelmeskedett, reszketőn zsebkendőjével szemeit törle, és összeszorította ajakát.

Coranini folytatá: - Mi nem fogunk többé együtt lakni. De meghasonlásunk és annak oka ne kerüljön soha a világ nyelvére. Romvay nem mer pletykálni, a gyanú nevedtől még távol van, és elköltözésemet Magyarországból atyám kimúlására háritám. Még tehát híred ép, tiszta, szeplőtlen, s maradjon a világ véleményében örökre az. Mondd, kérlek, még anyádnak is, hogy sietni akartam ugyan, de Brüggeben, hol tovább kell mulatnom, bevárlak. S te jöjj, hogy késedelmed fel ne tűnjék, hamar külföldre. Útlevelet vehetsz Brüggebe, s onnan könnyű akármerre vonulni. Néhány év múlva vissza fogsz térni Magyarországra, mint özvegy. Saroltám, bátran adhatod ki magadat özvegynek, mert kevés nap múlva e név: Coranini megszűnt az enyém lenni... Mit reszketsz? Talán csak nem gondolod, hogy öngyilkosság forog elmében? Mikor volt szerepem a gyávaság? Addig fogok élni, meddig a gondviselés rendelte; de ott, hová a polgáriasodás henyei és unatkozói nem közelítenek, s hová magyar turistáink, kik megismerhetnének, úgy nem lépnek be mint a Noé bárkájába. Tehát néhány év múlva Sarolta, ismét drága honodban élhetsz. Bámulni, imádni fognak mint régen. S ha másodszor férjhez menni nem akarsz, az özvegyi cím és eltűnésem nem lehet alkalmatlanságodra. Bizton tarthatsz halottnak... De az idő telik, Isten hozzád.

- Ah Istenem! Hogy merjek szólani? Kegyelem, vígy magaddal!

- Magammal, Sarolta? - kérdé leírhatlan fájdalom közt Coranini, megcsókolván az elébe borult nő homlokát. - Magammal vigyelek! Miért? Én szánálak tégedet, te kedvemet keresnéd, hízelgenél, rabnóm volnál. A kétségtelen hűtlenség megbocsátásán túl nincs háziélet... csak együttlakás. Szerettelek, szeretted! Ne legyünk hálával egymásnak. Mi volna az a múlt helyett! Légy nagylelkű barátodhoz, kegyelmes ellenségedhez, hitvesedet csak szeresd, vagy taszítsd el magadtól! Ez az igaz szenvedély hitvallása.

Még Sarolta fülébe csengettek Coranini szavai, midőn az ostor pattogott, a kocsi vágatva eltűnt.

Másnap az elhagyott nő a szekrényt, melybe a százezer forint volt zárva, Romvayhoz küldötte e két szó mellett: férjem megbízásából.

A bámuló Romvay teljességgel nem tudta fölfogni e nagylelkű szeszélyt.

Sarolta eltűnt a széles világban.

Őt és férjét nem látta többé senki.

S ők sem egymást.

Oly nagy a föld, hogy elég biztos menhelyet nyújt azoknak, kik csak feledni és meghalni akarnak.

.oOo.